

Academia Bârlădeană

Anul XXIV, 2(71), Trimestrul 2, 2018

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

Președinte de onoare:
C. D. Zeletin
Președinte: Elena Monu

România Mare 100

„Pronia cerească să aibă în pază acest popor: Românii!”

Scrisoare din Basarabia, 1921

**Membri ai Academiei Bârlădene,
invitați la Bălți, Basarabia, după Unire.**

CUPRINS

Basarabia în anul Marii Uniri	3
România Mare. Centenar 1918-2018:	
Marcel PROCA, <i>Marele Cartier General al armatei române la Bârlad. Noi mărturii documentare</i>	4
Elena Th. EMANDI, <i>Din anii de durere. Pagini trăite</i>	6
Roxana GALAN, Emilia HUȚULEAC, <i>O sută de ani de învățământ românesc</i>	8
Doina SĂLĂJAN, <i>Inedite</i>	9
Un document neștiut:	
C. D. ZELETIN, <i>Chemarea</i>	10
<i>Chemarea, text integral</i>	11
C. D. ZELETIN, <i>Frații Cârlan</i>	12
C. D. ZELETIN, <i>Până în pânzele albe... Mircea Colosenco 80</i>	13
Elena MONU, <i>Casa Greceanu</i>	14
Theodor CODREANU, C. D. Zeletin, <i>Arderea manuscriselor</i>	15
In memoriam:	
Daniela TAMAȘ, <i>Crâmpie de viață. Vasile Țugulea</i>	19
Elena POPOIU, <i>Profesorul Mihai Luca</i>	21
Simion BOGDĂNESCU, <i>Suprema personificare</i>	22
Elena POPOIU, <i>O casă de gânduri, Poezia</i>	23
Nicu APOSTOL, <i>Un document prețios</i>	24
Gheorghe POSTELNICU, <i>Monumentul unui erou al zilelor noastre</i>	25
Dumitru APOSTOLACHE, <i>Maestrul Gheorghe Alupoaei, în viziunea unui rebusist autentic</i>	26
Teodor OANCĂ, <i>Lalele, lalele</i>	27
Maria Vera WILLINGER, <i>Proză și poezii</i>	28

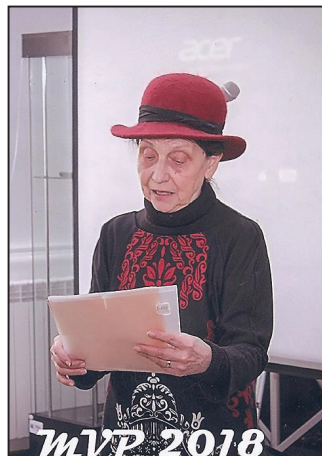
VIATA ACADEMIEI

(martie - iunie 2018)

Sâmbătă, 17 martie 2018, Asociația „Manolache Kostaki Epureanu” a organizat un simpozion dedicat Centenarului Unirii Basarabiei cu România. Au conferențiat: prof. dr. Cătălin Turliuc, cercetător la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași și dr. în istorie Elena Monu. Președinta Societății noastre a susținut comunicarea „Omagiul Academiei Bârlădene adus actului Unirii Basarabiei cu România. Este vorba despre edițiile anastatice ale «Calendarului nostru pe 1918» și a cărții lui A. Vlahuță, «Din trecutul nostru. Ștefan cel Mare». În fața unui public numeros, Elena Monu a anunțat faptul că Societatea culturală Academia Bârlădeană a readus în actualitate aceste lucrări apărute în anul Unirii, cu intenția de a repeta gestul „academicienilor” din 1918, acela de a oferi sau trimite cărțile în dar românilor din Basarabia.

Președintele Academiei Bârlădene, Elena Monu, și Pompiliu Calistru, președintele Asociației „Manolache Kostaki Epureanu”, la simpozionul din 17 martie 2018.

Martți, 27 martie 2018, ora 14, în Sala de Consiliu a Primăriei, Academia Bârlădeană, în colaborare cu Primăria și Consiliul local, a organizat reuniunea festivă cu genericul „Centenarul Unirii Basarabiei cu România”. În program: cuvântul domnului Dumitru Boroș, primarul municipiului; lansări de carte: cele două lucrări menționate mai sus; lansarea revistei „Academia Bârlădeană”, nr. 1(70)/2018. Au prezentat: Elena Monu, Elena Popoiu, Simion Bogdănescu. Au fost prezenți și invitați din Republica Moldova, care au primit în dar revista și cărțile lansate.

Primarul municipiului, Dumitru Boroș, și Elena Monu, în prezidiul reuniunii, alături de invitați din Republica Moldova.

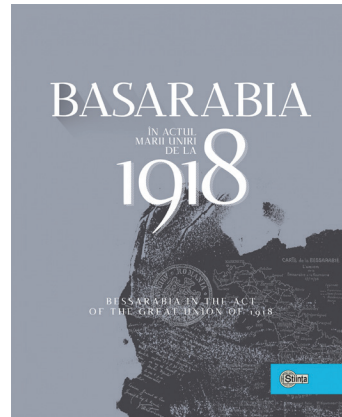

Poetul Simion Bogdănescu prezentând ediția anastatică a cărții lui Alexandru Vlahuță, „Din trecutul nostru. Ștefan cel Mare”.

- continuare în pagina 30 -

Participanți activi la șezători culturale în Basarabia, după Marea Unire din 1918. De la stânga la dreapta: Neculai Dunăreanu, Tudor Pamfile - unul din întemeietorii Academiei Bârlădene, Ștefan Ciobanu, Mihail Sadoveanu, Neculai N. Beldiceanu și Apostol D. Culea.

BASARABIA

ÎN ACTUL
MARIILOR UNIRI
DE LA
1918

BESSARABIA IN THE ACT
OF THE GREAT UNION OF 1918

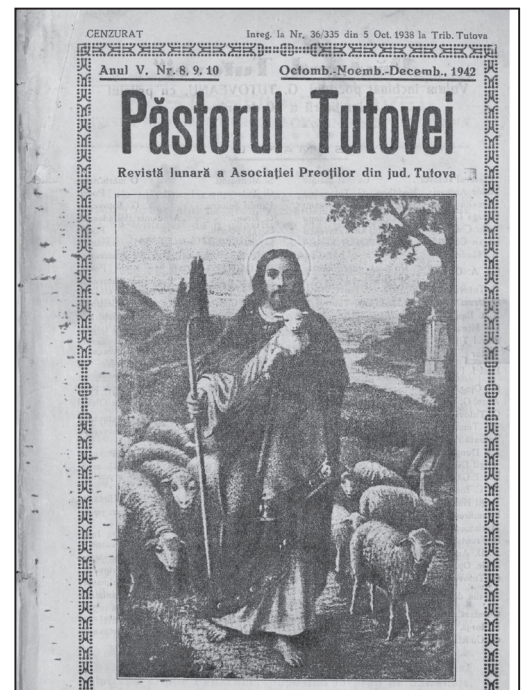
ȘTIINȚA, 2017

BIBLIOTECA PERSONALĂ
CĂTĂLIN - ANDREI
BUCUREȘTI

Album bilingv, cuprinzând 180 de pagini și peste 450 de imagini, ilustrând drumul Basarabiei spre Unire și integrare în statul unitar român. Autori: Ion Țurcanu, Mihai Papuc (Editura Știința, Chișinău, 2017).

Fotografie făcută imediat după Unirea Basarabiei cu Patria Mamă, publicată în „Păstorul Tutovei”, nr. 8-9-10/1942. Îi recunoaștem pe: George Tutoveanu, Virgil Duiculescu, G. Pallady, Ion Paloda (Isac Weinfeld), G. M. Vlădescu.

Marcel PROCA

MARELE CARTIER GENERAL AL ARMATEI ROMÂNE LA BÂRLAD. NOI MĂRTURII DOCUMENTARE

O atentă analiză arată că, în 1916, armata română învinsă în pofida eroismului, însă nu nimicată, a reușit ca, printr-o retragere coordonată, să salveze vieți și bunuri cu care ulterior, în 1917, după o totală refacere și dotare corespunzătoare, să poată acționa la porțile Moldovei, stăvilind încercările inamicului de a trece spre interiorul Rusiei țariste. Bilanțul pierderilor umane era catastrofal: 500.000 de oameni (100.000 morți, 150.000 răniți și 250.000 prizonieri).¹ Bătălia pentru București din noiembrie 1916 a determinat retragerea generală spre Moldova, frontul stabilindu-se pe linia Siretului. Teritoriul Moldovei a devenit zona unde a continuat rezistența românească, fiind necesare numeroase măsuri operative și administrative în condițiile unei masive concentrări umane.

În condițiile deplasării succesive a Marelui Cartier General de la Periș la Buzău și de aici la Bârlad, pentru o scurtă perioadă de timp (noiembrie 1916 – martie 1917), orașul a devenit centru militar și factor de influență politic, constituind o adevărată „capitală militară” a României neocupate de inamic. Această situație a determinat un grad ridicat de supraaglomerare, pe care îl putem deduce și dintr-un inedit raport al maiorului Petrovicescu Constantin² către comandantul Marelui Cartier General, datat 9 decembrie 1916, în care se precizează că „din cauza marelui număr de ofițeri sosiți în garnizoană³, precum și din aceea a refugiaților din alte părți, capacitatea de cantonament a orașului Bârlad a fost redusă cu totul, așa că, în prezent, nu se mai poate conta pe nici o locuință în care să se poată adăposti vreun ofițer”; pentru remedierea situației, se propune să se „amenajeze în spitalul aflat la Școala profesională de fete (care ar trebui evacuat) mai multe camere în care să se poată cartirui ofițerii ce ar sosi aici înainte” și „să se mențină în gara locală (pentru necesități de cazare n. ns.) trenul Marelui Cartier General”.⁴

Problema era complicată și de faptul că multe cadre din structurile militare erau însoțite și de familie, iar în cazul multora poziția le permitea să emită pretenții în privința condițiilor de cazare. Într-o situație cu membrii acestei instituții realizată în toamna anului 1917, la Iași, la un număr de 373 de cadre cu tot cu membrii misiunilor străine⁵ se adăugau alți 230 de membri ai familiilor acestora⁶. Dintre personalitățile marcante ale supremei instituții de comandă românească, sunt cazați în decembrie 1916 la Bârlad: generalul Dumitru Iliescu⁷ la cetățeanul Th. Ioan⁸, generalul Constantin Prezan⁹ pe Strada Regală (Casa Palade), generalul Constantin Christescu¹⁰ pe Bulevardul Palade, colonelul Paul Angelescu¹¹ pe Strada M. Kogălniceanu (la dr. Cerchez), colonelul Ioan Rășcanu¹² pe aceeași stradă etc.¹³

În seara zilei de 24 noiembrie/7 decembrie 1916, Marele Cartier General era deja instalat în clădirea Școlii Normale, în timp ce Ferdinand I și-a fixat Cartierul Regal la Zorleni, în localul Orfelinatlui Agricol „Ferdinand” (23 noiembrie/8 decembrie 1916 – 25 martie/7 aprilie 1917¹⁴); departe de aglomerația și tumultul Iașiului, dar și de freacățul unui târgușor de provincie devenit aproape peste noapte centrul militar al părții ce mai rămăsese din Vechiul Regat. Stabilirea regelui Ferdinand I aici a impus și necesitatea gravității în jurul acestui sat limitrof Bârladului a numeroase personalități politice și militare.¹⁵

Importanța Bârladului a fost subliniată și de I. G. Duca în

amintirile sale politice: „Dificultățile erau așa de mari (mai ales în relațiile cu Marele Cartier General rusesc n. ns.), încât Regele socotise cu drept cuvânt prezența sa indispensabilă la Marele Cartier și imediat după închiderea parlamentului¹⁶ s-a înapoiat la Bârlad, sau mai exact la Zorleni, unde locuia la domeniul său particular, la câțiva kilometri de Bârlad. Brătianu însuși se văzu silit nu numai să stea în contact permanent cu Bârladul, dar și să meargă la Marele Cartier cât mai des”.¹⁷

Într-un document al Primăriei Comunei Bârlad, din 26 iulie 1918, în care se analiza contribuția orașului la război se aprecia că acesta a fost „a doua capitală a Moldovei, după orașul Iași”¹⁸ (s. ns.): „Aceasta s-a dovedit pe deplin în momentele cele mai grele, când orașul nostru a ajuns și a fost în stare, să fie punctul cel mai important de legătură, de trecere a armatelor în și dinspre câmpul de luptă, depozit însemnat de muniții, alimente și furaje, de căutarea răniților, de adăpostirea refugiaților, sediul celor mai importante administrații militare române și ruse, precum și sediul unei rezerve numeroase de trupe rusești”.¹⁹

Orașul s-a văzut pus în fața unor situații limită, fiind nevoit să se ridice la nivelul noului statut. Totodată orașul a devenit și un important loc de retragere nu numai pentru instituțiile militare, familia regală, dar și pentru civili, populația Bârladului crescând brusc de 2-3 ori, de la 26.500 la peste 60.000 de locuitori²⁰, ospitalitatea bârlădenilor fiind pusă la grea încercare.

*Imobil în care a locuit generalul Constantin Prezan
în perioada cât a staționat în Bârlad.*

Note:

1. *Istoria Românilor*, Academia Română, vol. VII, tom II, coordonator acad. Gheorghe Platon, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 434; *România în anii Primului Război Mondial*, vol. I, p. 559; Nicolae Ciobanu, *Pierderile umane ale României în timpul Războiului de Întregire*, p. 5; la adresa http://www.once.ro/sesiuni/sesiune_2007/3_Pierderi.pdf
2. Arhivele Militare Române (în continuare A.M.R.), *fond Marele Cartier General*, dosar 142/1916, f. 2.
3. Pentru întreaga componență a Marelui Cartier General la Bârlad vezi Anexa. *Ibidem*, dosar 449/1916, f. 618-624.
4. *Ibidem*, dosar 142/1916.
5. Misiunea militară engleză avea în componența sa 16 grade superioare

- la care se adăugau 14 grade inferioare (șoferi și ordonanțe); cea italiană, 6 ofițeri, 2 subofițeri și 5 soldați; rusă 6 ofițeri și 15 grade inferioare etc. *Ibidem*, dosar 761/1917-1918, f. 114.
6. *Ibidem*, f. 159-166.
7. Dumitru Iliescu (1864–1940), general de brigadă. Sub-șef (și conducător efectiv) al Marelui Cartier General (25 octombrie – 5 decembrie 1916). Era unul dintre apropiații lui Ionel Brătianu, pe care îl cunoscuse la Paris, unde fuseseră colegi între 1884 și 1886 la Școala Politehnică. Ajuns președintele Consiliului de Miniștri în 1914, Brătianu l-a numit secretar general al Ministerului de Război, iar în 1916 șef al Marelui Cartier General, numire serios criticată în epocă. Ionel Brătianu era acuzat că dorise să controleze sfera militară prin numirea unui apropiat, care nu se afirmase în mod deosebit până atunci. După înlăturarea din funcție, a fost trimis în Franța ca reprezentant pe lângă Marele Cartier General Francez. Pentru mai multe date, vezi Teofil Oroian, Gheorghe Nicolescu (coord.), *Șefii Statului Major General român (1899–2000)*, Editura Europa Nova, București, 2000, pg. 104-113.
8. Toma Dumitrescu, *Războiul național (1916)*, ediție îngrijită, studiu introductiv, note și indice de Petre Otu și Maria Georgescu, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1999, p. 166.
9. Constantin Prezan (22 ianuarie 1861 Butimanu, Ilfov – 27 august 1943 Schinetea, Vaslui), căpitan (1887), colonel (1901), general de brigadă (1907), general de divizie (1914), general de corp de armată (1917) și mareșal (1930). A absolvit Școala Militară de Infanterie și Cavalerie (1880), Școala Specială de Artilerie și Geniu (1883) și Școala de Aplicație de Artilerie și Geniu de la Fointableau (1886). A comandat Brigada 13 infanterie (1904), Diviziile 3 Infanterie (1910), 7 Infanterie (1911), Corpul 3 Armată (1914) și Corpul 4 Armată (1915). După intrarea României în război (15 august 1916), a comandat Armata a 4 de Nord (august – noiembrie 1916), Grupul de Armate „General Prezan” (12-20 noiembrie 1916). La începutul lunii decembrie a fost numit șef al Marelui Cartier General al Armatei Române, funcție în care a rămas până la 1 aprilie 1918. A revenit în această funcție în octombrie 1918 până în martie 1920. Pentru mai multe date, vezi și: Teofil Oroian, Gheorghe Nicolescu (coord.), *op. cit.*, pp. 114-130; Viorica Zgutta, *Constantin Prezan Mareșal al României*, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, 2005; Petre Otu, *Mareșalul Constantin Prezan. Vocația datoriei*, Editura Militară, București, 2008; Col. (r) Ion Giurcă, *Generalul Constantin Prezan, șef al Marelui Cartier General român*, în „Gândirea Militară Românească”, nr. 1/2011, pp. 188-202; Teodor Frunzeti (coord.), *Mareșali ai României*, Editura Rao, București, 2013, pp. 239-271; Dan Botez, *Constantin Prezan. Mareșalul datoriei*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2014.
10. General Constantin Christescu (2 decembrie 1866, Catane, Argeș – 8/9 mai 1922, București), militar de carieră cu studii în Franța, profesor comandant la Școala Superioară de Război. General de divizie (1917; de corp de armată – 1918), sub-șef al Marelui Cartier General (decembrie 1916 – iulie 1917), apoi devine comandantul Armatei a I-a române până la înlocuirea sa de către rege cu Eremia Grigorescu. Pentru mai multe detalii, vezi și: Teofil Oroian, Gheorghe Nicolescu (coord.), *op. cit.*, pp. 91-103; Adrian Stroea, Marian Ghinoiu, *Generalul Constantin Christescu. Seniorul artileriei române moderne*, Editura Militară, București, 2016.
11. Paul Angelescu (1872, Iași – 1949), absolvent al Școlii Militare de Artilerie și Geniu (1890–1892) și al Școlii Superioare de Război (1901–1903). În cursul carierei militare a avansat în mod firesc: locotenent (1895), căpitan (1901), maior (1909), locotenent-colonel (1913), colonel (1 aprilie 1916) și numit adjutant regal. Până la declanșarea războiului a îndeplinit diverse funcții: ofițer în Marele Stat-Major, inspector de studii și profesor la Școala Superioară de Război (1907–1914), director la Școala Militară de Artilerie și Geniu (1916) și, pentru scurt timp, șef al secției de operații a Marelui Cartier General (1916). În bătălia de la Mărășești, a comandat Divizia 15 infanterie. General de brigadă (1917) și general de divizie (1919) a fost șef al Casei Militare Regale (1920–1921) și Ministru de război în 1927-1928 și 1934–1937. Supranumit și „Beau Paul”, regina nota despre el în *Jurnal*: „inteligent, cu o conversație admirabilă, îndrăzneț, știe să se poarte”. Maria, Regina României, *Jurnal de război (1916-1917)*, vol. I, ediție îngrijită și prefațată de Lucian Boia, Editura Humanitas, București, 2014, p. 182.
12. Ioan Rășcanu (1872-1952), general și om politic, primar al Bucureștiului. În perioada neutralității a fost șef al Secției Operații din Marele Stat Major. În decembrie 1916 a fost numit atașat pe lângă Marele Cartier General francez. În cursul războiului s-a distins în bătălia de la Mărășești, unde a comandat o brigadă. După război a fost secretar general al Ministerului de Război (1819-1919) și ministru de război în trei guverne conduse de Arthur Văitoianu (27 septembrie 30 noiembrie 1919), Alexandru Vaida Voievod (1 decembrie 1919 – 12 martie 1920); Alexandru Averescu (13 martie 1920 – 16 decembrie 1921). A demisionat din armată în 1922 pentru a urma o carieră politică. A fost ministru pentru Basarabia și Bucovina (1927); comisar superior al guvernului în Basarabia și Bucovina (1931); ministru de stat (1931–1932); primar al orașului Vaslui (1938–1942) și al municipiului București (octombrie 1942 – august 1944). În cursul carierei politice, a fost ales deputat în legislaturile din 1920, 1926, 1931 și senator în 1920 și 1930. În cadrul represiunilor comuniste în 1950 a fost arestat și a decedat în închisoarea de tristă amintire de la Sighet.
13. A.M.R., *fond M.C.G.*, dosar 449/1916, f. 618.
14. Eugeniu A. Buhman, *Patru decenii în serviciul Casei Regale a României 1898–1940*, ediție de Cristian Scarlat, Editura Sigma, București, 2006, p. 189.
15. Maria, Regina României, *op. cit.*, pp. 250-256.
16. Deschiderea sesiunii Parlamentului a survenit la 9 decembrie 1916, în sala Teatrului Național, iar lucrările au fost finalizate în seara zilei de 16 decembrie. I.G. Duca, *Amintiri politice*, vol. II, Editura Jon Dumitru-Verlag, Munchen, 1981, p. 103.
17. *Ibidem*, p. 104
18. S.JAN Vaslui, *fond Primăria orașului Bârlad*, dosar 2/1919, f. 6.
19. *Ibidem*, f. 1.
20. *Ibidem*

Petruș ANDREI**Dorința...**

Mi-i dor să stau
un ceas la cafenea,
Într-un exces
de fericire mută,
Să uit cum este
lumea concepută,
Ascuns de ea
sub o perdea de nea.

Când clipe de
eternitate curg,
În timp ce-aștept
în tihnă soarta oarbă,
Să sorb
cu voluptate un amurg
Și-apoi și el
pe mine să mă soarbă.

Sunt om...

„Homo sum: humani nihil a me alienum puto”-
Terențiu, *Heautontimorumenos*

Sunt om și am și eu un loc sub soare
Iar cele omenești nu-mi sunt străine:
Iubirea, ura, facerea de bine
Mă bucură anume sau mă doare.

În ajutor chem forțele divine
Și muza ca să-mi fie simțitoare
Să îmi inspire-a versului splendoare
Să mă înalț spre zările senine.

În trestie de miere-mi torn cuvântul
Să țină cât e lumea și pământul
Când toate ale vieții se destramă.

Eu îmi zidesc în sfânt lăcaș altarul
Slujindu-mi cu devoțiune harul
Mai trainic decât soclul de aramă.

Elena Th. EMANDI

DIN ANII DE DURERE. PAGINI TRĂITE

Elena Th. Emandi (1875–1963) este fiica junimistului Nicu Gane, căruia i-a dedicat paginile memorialistice cu titlul de mai sus, publicate la Bârlad în 1919. Născută la Iași, s-a căsătorit cu Theodor Gh. Emandi, avocat și om politic, primar al Bârladului în 1905. În casa soților Emandi din Bârlad, Elena a avut un salon literar până la izbucnirea războiului. În anii grei ai României sfârțecate, familia a plecat în refugiu la Odessa, de unde a revenit la sfârșitul lui 1917. Din octombrie 1916, cu întreruperi pe perioada refugiului, Elena Emandi a îngrijit răniți într-un spital de campanie din Bârlad.

LA SPITAL

...Nicăeri ca în pătura țărănească nu s'a păstrat mai vie credința strămoșească în Dumnezeu; de aceea nimic nu făcea mai mare plăcere răniților, decât când li se aducea Visul Maicei Domnului, Minunile sfinților, sau alte cărți bisericești. Le citeau și le reciteau cu o evlavie nespusă, făcându-și tot timpul semnul crucii; iar acei cari erau mai binișor, îngenunchiau adesea lângă patul lor, făcând mătâni, și cu mâinile întinse spre cer, implorau mila dumnezeiască, pentru ei și pentru țara în primejdie:

«Crede și te vei mântui» a spus Domnul nostru Isus Christos, și în adevăr numai credința i-a ajutat să sufere cu atâta resemnare chinurile cumplite ce îndurau.

Într'o zi m'a înduioșat adânc o scenă ce nu voi uita-o niciodată. Mihai, un biet băiat din Fălticeni, fusese amputat de un picior, și îi era atât de rău, că mă așteptam să și dea sufletul în fiecare moment. În delirul lui, mă chema mamă, și nu mă lăsa să mă mișc de lângă el. Într'o zi văzându-l cum se svârcolește și ne mai știind ce să i fac, l-am întrebat cu sfială, de frică să nu mi priceapă gândul, dac'ar vrea să chem un preot, să i facă o rugăciune: a tresărit ca trezit din somn și mi-a răspuns într'un suflet:

– „Da, da, numai decât“.

De îndată a părut că și revine în fire și n'a mai avut altă grijă decât să vie preotul mai degrabă înainte de a muri. Căci văzuse moartea lângă el, cu părul despletit, care voia să-l ia. Când a văzut preotul s'a transfigurat, m'a rugat să i țin eu lumânarea, și-a spus rugăciunile singur și s'a spovedit, iar când a luat împărtășanie, avea atâta credință în ochi și era atâta extas în toată ființa lui că mi s'a părut că se face o minune cu el. Și în adevăr numai mila lui Dumnezeu l-a îndreptat, căci de unde toți îl credeam pierdut, din momentul acela, delirul a încetat, s'a liniștit, și în câteva zile a fost scăpat.

În sala mea aveam răniți de toate neamurile, și am avut astfel ocazia să observ câtă deosebire este între diferitele temperamente. Românul suferă în tăcere, e răbdător, resemnat, glumeț, chiar când îl doare, și se mulțumește cu orice. Evreul e fricos, se plânge tot timpul, nimic nu i place și e veșnic cârtitor; iar țiganul se bocește, se vaită, pomenește toți sfinții, și nu mai tace cât e ziua de lungă.

«Iar cârâie cioara», ziceau râzând soldații, când unui din ei începea a se vaita.

Răniții mei erau ca și copiii, orice le făcea plăcere, iar când primeau țigări sau ceva de mâncare, împărțeau ca frații între ei.

«Lasă să apuce și ei câte o bucățică, măcar de-o poftă»,

îmi spunea unul care dădea, la toți, câte o fărâmitură de brânză ce mă rugase să i aduc, «că doar n'o să mă satur numai eu cu asta!»

Toți îmi istoriseau luptele la cari luaseră parte și împrejurările în cari au căzut răniți.

«Noi ne-am făcut toată datoria» spuneau ei, parcă scuzându-se, «dar pe când Nemții luptau cu mașinele, ce puteam face noi numai cu pepturile și brațele noastre? La luptă dreaptă eram întotdeauna mai tari, de aceea ei nu voiau nici odată să dea ochii cu noi».

Aveam un poet în sală, dar era atât de grav rănit la gură, că nu putea vorbi, de aceea el punea pe câte un camarad să i citească versurile ce scria și în care își spunea cu foc tot dorul de satul lui și de iubita ce lăsase acolo, sau cânta vitezile camarazilor cari își apărau cu atâta vrednicie țara și neamul. Toți se adunau în jurul lui, se minunau de frumusețea versurilor, și nu se mai săturau să le asculte.

Un oltean oacheș și deștept, Vasile, ce stătea nemișcat cu piciorul întins de o greutate ce i atârna la capătul patului, îmi spuse într'o zi:

– Doamnă, am să te rog să mi faci o bunătate, adă-mi dacă poți un caet, să pun pe cineva să mi scrie poeziile astea atât de frumoase. Vreau să le am la mine, ca să pun să mi le citească, când mi-a fi dor de ele.

– Cum, dar tu nu știi să citești?, l'am întrebat eu mirată.

– Nu, nu m'a dat tata la școală; frații mei au învățat, dar eu fiindcă eram mai mic, m'a ținut acasă să i păzesc vitele.

– Vrei să te învăț eu să citești, că tot n'ai ce face aici?

– Auleo, dar parcă am să pot, prea mi s'a întărit capul acum, n'o să mai intre nimic în el.

– Nu face nimic, dacă învață carte copiii mici, n'ai să poți tu? Să vezi că e mai ușor de cât crezi.

A început să rătă, a dat din cap cu îndoială, dar la urmă s'a învoit. A doua zi i-am și adus un abecedar, și am început lecțiile. Îndată s'a pasionat; învăța ușor și făcea progrese repezi. Cu ce nerăbdare mă aștepta să viu să-l ascult. Toată ziua era cu cartea în mână și noaptea când nu putea dormi, se punea să silabisească. Camarazii lui râdeau de el și îmi ziceau:

– Doamnă, ți-ai făcut un păcat cu bietul Vasile, o să slăbească de-atâta învățătură, nici mâncarea, nici somnul nu i mai ticnesc.

Când a putut lega cuvintele a fost încântat ca de cine știe ce ispravă, iar când a putut ceti titlurile jurnalelor, sau câte-o frază ușoară, a fost o adevărată fericire pentru el.

– De-acum n'o să mai știu de urât, ca mai înainte, când stăteam toată ziua cu ochii la cer, pe ogorul unde pășteam vitele noastre, îmi zicea el mulțumit.

Când s'a vindecat și a plecat, citea binișor. Și-a pus cartea în sân ca să n'o piardă și mi-a făgăduit să citească în fiecare zi câte puțin, ca să nu uite ce-a învățat.

Vecinul de pat al lui Vasile, Ștefan, un băiat atât de tânăr că părea un copil, avea șapte răni adânci, cari îl chinuiau rău, dar era o fire atât de blândă și bună că nu se jeluia niciodată, și când îl întrebam cum merge, cu surâsul pe buze îmi răspundea arătându-mi rănilor:

–Sunt mai bine; uite rana asta începe a se vindeca, asta, bat'o focul, face puroi, doctorul mi-a spus că trebuie să o deschidă iar; aici mă doare azi mai tare! Dar nu face nimic, numai să dea Dumnezeu să mă îndrept și o să le arăt eu Nemților, când voi mai da ochii cu ei; o să împuşc atâția câte răni mi-au făcut ei mie!

Și se înveselea la gândul răsbunării lui.

Toți erau la fel și nu aveau de cât un gând, să se îndrepte mai repede ca să se întoarcă la luptă.

Era și un prizonier în sală, care zăcea greu într'un colț mai singuratic. Îmi era foarte milă de el și nu făceam nici o deosebire de ceilalți. Avea un picior fracturat și falca zdrobită, așa că sârmanul nu se putea mișca, nici nu putea vorbi. Într'o zi însă, simțindu-se mai bine, îmi făcu semn să mă apropiu de el și încercă să-mi spună ceva, dar nu l-am priceput. L-am întrebat dacă știe nemțește și a dat din cap că nu. Atunci văzându-l cum se necăjește, am chemat pe Colăcel, un flăcău frumos de la munte, înalt cât un brad, care cu brațul în ghips cutreera toate sălile înveselind pe toți cu glumele lui:

– Ia vezi, Colăcel, i-am zis eu, ce vrea neamțul nostru, că nu-l pot pricepe. D-ta care te lauzi că știi atâtea limbi, poate te vei putea înțelege cu el.

Colăcel s'a apropiat îndată și a început să-i vorbească pe ungereste, însă tot nu l'a priceput.

–Dar ce lighioană o fi asta, de nu știe nici o limbă, zise el râzând, și-i veni atunci în minte să-i vorbească pe sârbește.

Deodată figura bietului om se însenină, ochii i se umplură de lacrimi și apucând mâna lui Colăcel i-o strânse cu putere, spunând iute, cu toată durerea ce'i pricinuia rana de la gură:

–Da, da, sunt frate cu voi, n'am voit să mă bat, m'au luat cu sila. Și se uita la el cu ochii rugători, parcă ar fi vrut să-i ceară ertare; iar Colăcel a început să'l mângâie pe frunte zicându-i:

– Frate, frate, fără să găsească alte cuvinte, atât era de înduișat.

De atunci, sârbul nostru n'a mai fost singur, toți se îngrijeau de el; și Colăcel venea adesea să se așeze pe patul lui, și stătea de vorbă cu el ca să-i mai ție de urît.

Cu toate că nu voiam să fac nici o deosebire între bolnavii mei, aveam un favorit, pe Vasile Cojocar, un băet palid și plâpând tocmai de la Dorna, unde'și avea părinții. Îmi vorbea cu atâta dor de munții lui frumoși, de Bistrița neastâmpărată și de satul lui bogat cu livezile îmbelșugate, că nu mă mai săturam să-l ascult. Mă gândeam la tata, care a iubit atât de mult acele locuri. Ce drag i-ar fi fost acest copil din munți, care și-a vărsat sângele pentru a-i apăra!

Dar era așa de grav rănit sârmanul de un glonte în pept, că uneori abia mai sufla și mă apropiam de el speriată, crezând că se prăpădește. Când a mai prins la puteri și a început să umble, așa se clătina, că parcă dacă ai fi suflat numai, l'ai fi dat jos. Vasile simțise slăbiciunea mea și se cam alinta; când mă opream prea mult la celelalte paturi și întârziam să viu la el, șiret, începea a geme cât putea de tare, doar îl voi auzi și'mi voi aduce aminte de el. Știa că aveam totdeauna buzunarele

pline de zahăr și alte bunătăți pentru el, ce'i băgam pe furis în saltar ca să nu mă vadă ceilalți și să le pară rău. Când s'a făcut bine și a trebuit să plece, a ținut să vie să mă vadă acasă și mi-a promis să-mi scrie. S'a ținut de cuvânt, am primit adesea știri de la el. Dar a mai suferit multe viteazul Cojocar; a mai fost rănit la Mărășești și a zăcut într'un spital dela Socola, de unde mi-a scris ultima oară.

În spital se citeau jurnalele cu înfrigurare; grupuri, grupuri se adunau împrejurul paturilor și discutau știrile zilei.

Când a început dezastrele noastre, am încetat de a le aduce jurnale, pentru a nu-i neliniști și când mă întrebau ce zice comunicatul, căutam să le ascund adevărul. Dar ei citeau în ochii mei durerea ce mă ardea, și pricepând că lucrurile nu merg bine, tăceau îndurerați. Când a căzut Oltenia și apoi Muntenia, a fost o jale mare; cei ce își aveau acolo familiile lor, plângeau și se văitau gândindu-se la trista soartă ce-i așteaptă sub stăpânirea dușmanului nemilos. Dar își reveneau repede în fire:

– O să'i răzbunăm, o să'i răzbunăm, numai să ne dea Dumnezeu sănătate!, strigau ei întinzând mâinele ca pentru un jurământ sfânt.

M'am despărțit de ei, când Bârladul fiind amenințat și el, a trebuit să plecăm în grabă la Iași. A fost atunci o nouă amărăciune pentru mine; mă durea inima să'i las pe mâini streine, căci mi se părea că nimeni n'o să mai aibă milă de ei. Nu i-am mai văzut pe nici unul, dar gândul meu se duce adesea la ei și mă întreb cu jale ce vor mai fi suferit de-atunci, sârmanii, și câți vor mai fi trăind din ei, acum?

DIN ANII DE DURERE

PAGINI TRĂITE

de ELENA TH. EMANDI
Născută N. GANE

Cartea va fi vândută în folosul orfanilor de război.

1919
TIPOGRAFIA C. D. LUPĂȘCU
BĂRLAD

Prețul 8 lei

Roxana GALAN
Emilia HUȚULEAC

O SUTĂ DE ANI DE ÎNVĂȚĂMÂNT ROMÂNESC. REFORME ȘI REFORMAȚI. UNIFORMIZĂRI, SCHIMBĂRI, INVOLUȚII ȘI DESTABILIZĂRI

Orice istorie este o poveste cu încercări și reveniri, cu adevăruri dictate sau create de anumite interese social-politice.

Istoria învățământului românesc e cu mult mai veche decât eforturile noastre de a ne lăuda că am împlinit un veac de românism „integrat” sau integral. Pasiunea pentru nația căreia îi aparții trebuie să vină firesc, într-o existență cronometrată de timpul neiertător, care încă ne privește cu îngăduință și ne va lovi atunci când vom crede că am „făcut ceva umbră pământului”.

Educația privită de educator reprezintă o complicitate permanentă cu elevul, nu cu reformatorii care pun, de regulă, interesele proprii, de „breaslă” parvenită, pe primul plan, iar nu pe educații, care, bieții de ei, îngurgitează noțiuni, atât cât pot și uneori nu mai vor, pentru că, în pofida inocenței ori a ignoranței, înțeleg că tot ce înghit nu le folosește la nimic.

O nație de analfabeți e mai ușor de condus, căci cei „mulți, da’ proști” sunt manipulabili, pe când cei „proști, dar mulți” pot fi periculoși, dacă le mai dai și un dram de știință de carte.

Așa că să recapitulăm, pe „foarte repede înainte”, după un dicton stupid ce pare chiar adevărat(?), că doar prăpastia e la orizont și noi alergăm orbește ca turma fără de păstor până ce ...judecați singuri!

Deci, după reforma cuzistă (1864), când învățământul primar devenea obligatoriu și gratuit, în România modernă a venit o aceeași reformă extinsă, în 1924, când, după Marea Unire (1.12.1918), se cerea uniformizarea social-politică și administrativă a teritoriilor proaspăt integrate.

Inițial, învățământul de masă, nou la nivelul întregii țări, se baza mai mult pe însușirea scrisului și cititului. Diferența dintre școlile rurale și cele urbane era destul de mare, iar elevii din mediul rural erau nevoiți să repete ani, dacă doreau să-și continue studiile la oraș, sau părinții care își permiteau îi trimiteau la școli orășenești de la vârste mici, ori angajau profesori particulari.

Oricum, alfabetizarea, ca reformă se declanșase și va continua în paralel cu uniformizarea sistemului educațional în toate regiunile, fie ele democratice sau totalitare.

Pe drept lăudată reformă a educației de pe vremea lui Spiru Haret a rămas cea mai amplă, dar și cea mai responsabilă, în comparație cu mult așteptata reformă actuală, care, după aproape treizeci de ani, încă se mai chinuie să se producă. Probabil că miniștrii, numiți și schimbați ca pe bandă, suferă de „constipație” intelectuală cronică și până să iasă „produsul” pe piață, au nevoie să fie „unși cu toate alifiile”.

Suntem liber schimbiști, vrem „schimbarea cu orice preț” după Caragiale, dar nu schimbăm nimic, decât pe ici pe colo, prin „punctele esențiale”.

Perioada de glorie a învățământului nostru a fost, probabil, ca și în alte domenii, cea interbelică. Atunci, se pare că ne puteam compara cu țări europene, iar numărul tinerilor care studiau în străinătate era, poate, la fel de mare ca azi (raportat la numărul de locuitori) numai că azi, tinerii fug de

un sistem care nu leagă între ele nivelele de educație: atunci exista o cunoaștere și o adaptare a educației în raport cu mersul lucrurilor de pe bătrânul continent.

După 1945 au avut loc trei reforme (în timpul celor două perioade comuniste: Gh. Gheorghiu-Dej și N. Ceaușescu): prima, 1948/1949, a constat în copierea sistemului educativ stalinist, sub controlul P.C.R., ca instrument de control și avea ca scop crearea „noului om”. Ce s-a înnoit, nu știm, poate doar s-au stimulat genele negative ale ființei umane, moșteniri ancestrale de la '48 sau de la Adam și Eva: adică, minciuna, exacerbarea orgoliului, a lăudăroșeniei, încurajarea furtului, înșelăciunii, a crimei ca mijloc de „reeducare” și ocolire a oricărei valori, distrugerea moralității.

A doua reformă, din 1959, liberaliza unele segmente din învățământ, dar introducea limba rusă ca limbă obligatorie, franceza dispărea, la fel ca și disciplina religie, care era înlocuită cu ateismul științific, apoi cu socialismul științific.

În 1972, după vizitele lui N. Ceaușescu în China și Coreea de Nord, este redusă ideologia naționalist-stalinistă, dar istoria, filosofia, psihologia, dreptul sunt reformate. Învățământul se uniformizează prin obligativitatea celor opt clase, prin manualele unice (1961), apoi sunt introduse examenele de treaptă, obligativitatea claselor a IX-a și a X-a, ulterior a XI-a și a XII-a, (ultimele nu vor mai fi obligatorii după „revoluție”).

Dacă au existat reușite în învățământul comunist, acestea sunt legate de reducerea analfabetismului, accesul mult mai larg la educație, micșorarea diferențelor dintre școala urbană și cea rurală, creșterea numărului de elevi. Dar ele s-au plătit cu îndochinarea ideologică și racolarea tinerilor școliti prin intermediul Securității, încercarea de corupere a oricărei minți care promitea să devină luminată. Unii nu au fost suficient de luminați ca să se opună!

Patriotismul forțat a creat monștri care au proliferat naționalismul extrem, culminând cu acel cult al personalității de care mai suferă și azi unii lideri.

Totuși, zona de rezistență a intelectualilor vechi și noi a găsit breșa care să străpungă rigiditatea și incompetența unui regim ce nu putea să dăinuie, căci toți suntem rodul unui proces educativ.

Azi ne aflăm într-o continuă reformă, care nu se poate desprinde de pretenția academicienilor de a scoate la comandă „savanti”, numiți acum „experți”.

Cum poți crea o formulă care să „expertizeze” educația? E ca și cum ar exista o formulă care să psihologizeze ființa umană, care e individuală, nici măcar identică cu sine, doar paradoxală, deci nu pot exista legi generale, doar manifestări individuale; nimeni nu e expert.

Educația suportă o involuție pentru că nu se poate adapta cerințelor. Ea rămâne blocată în propriul ei trecut. Ministerul nu este capabil să vadă clar nevoia de schimbare a conținuturilor, care rămân la nivel academic, teoretic și nu se adaptează la practică.

Pretențiile exclusiv teoretice dezinteresează elevul, îl îndepărtează de școală. Teoretizarea repetitivă plictisește și destabilizează educatul care, într-un târziu, înțelege că între ceea ce învață și practica societății ce vrea să țină pasul cu supertehnologizarea, cu inventica, nu prea e legătură. Mai mult, nivelele de educație (preșcolar, primar, gimnazial, liceal, universitar etc.) nu comunică între ele și ruptura se produce definitiv la intrarea educatului în viața productivă, prin ocuparea unui loc de muncă.

Tânărul apare în lume pregătit doar cu noțiuni și, dacă nu este complet adaptat turmei, ceea ce e cam greu, nu simte decât revoltă, insatisfacție materială și frustrare intelectuală.

Ceea ce nu vor să vadă și să înțeleagă reformatorii eterni, care parcă și-au propus să ne țină legați de o nostalgică epocă, de mult apusă, e incapacitatea de a renunța la balast pentru a păstra metodele menite să aducă practica în atenția formării educatului, care astfel ar putea învăța să gândească liber, critic, să se formeze în funcție de propria personalitate, într-un ambient plin de entuziasm, diversitate, stimulare, în care s-ar

stinge spleen-ul acumulat de generații, educat ce consideră școala un coșmar, dar în același timp singura lui șansă de realizare umană.

E greu să renunți la tot ce nu-ți folosește și mai ales e greu să recunoști că e de prisos, pentru că toate astea îți aparțin, în trecut... Dar, odată aruncat balastul din nacelă, te înalți nelimitat.

Bibliografie:

1. M. Bărbulescu, D. Deletant, Keith Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*, Grup editorial Corint, București, 2007;
2. Ernst H. Gombrich, *Istoria lumii*, Pro Editură și Tipografie, București, 2006;
3. M. Stamatescu, R. Grosescu, D. Dobrințu, A. Muraru, L. Pleșa, S. Andreescu, *O istorie a comunismului din România*, Polirom, Iași, 2009;
4. Neagu Djuvara, *Civilizații și tipare istorice*, Humanitas, București, 2006.

Doina SĂLĂJAN

INEDITE

PLĂCERI

Ador să mă duc dimineața
La piață
Devreme de tot
Când țărani frumos
Pe tarabe-și așează
Ce din munca lor scot.

Zeci de culori
Și miresme se-mbină,
Minuni de tot felul m-atrag.
Vino la noi, fructele strigă.
Modeste, legumele tac.

Plimbându-mă printre
Dulci piramide
Zmeură, struguri și fragi
Mă-mbib de arome fără de nume
Și gust și aleg după plac.

Ador să mă duc dimineața
La piață,
Când păsări cântă în zori.
Acasă când vin cu desaga-ncărcată
Deodată, doresc să mă-ntorc.

AM AVUT VERI

Am avut veri și verișoare
De care timpul și depărtările
M-au despărțit.
Uneori mă gândesc ce-or fi făcând
Și dacă mai sunt sau nu pe pământ?!
Am avut și unchi și mătuși
Și desigur și patru bunici.
Cât de minunate erau toate atunci!

AȚIPESC

Ațipesc uneori
Pe canapeaua din living
Cu-o carte lunecată pe piept.
Somnul e molcom, ușor precum roua
Ce cade pe ierbi.

Vin de afară zgomote tulburi
Și-n pacea-ncăperii se sting.
Aici se aude doar mâța cum toarce
Și cățelul cum râde în vis.

LA VIE EST BELLE!

Frunza e încă pe ram
Ploaia de toamnă adastă.
Vântul subțire e calm
Și vara e încă a noastră!

Hai să ne jucăm de-a vecii,
Spune-mi că încă se poate!
Vino din visele mii,
Nu mă lăsa în singurătate.

Hai să mai credem puțin
Că suntem ca-n verile duse.
Că zilele bune mai vin
Aducându-ne daruri nespuse!

Hai să ne jucăm de-a vecii.
Oricum, celui de sus nu-i pasă
Morți dacă suntem, sau vii.
Viața e atât de frumoasă!

C.D.ZELETIN

CHEMAREA...

Document special, atât prin dimensiunile impresionante (84/52 cm.) cât și prin informația istoriografică conținută, emoționanta *Chemare*, înrămată și dăruită de mine Academiei Bârlădene, o dirijăm către Colegiul „Gh. Roșca Codreanu”, deoarece acolo este locul ei, fiind un exponat propriu mai mult istoriei Colegiului decât Academiei. O legătură abstractă între cele două nobile așezăminte a existat de totdeauna, deoarece Aula liceului, de două ori mai mare pe vremuri, a dat găzduire și unor manifestări artistice ale Academiei noastre.

Chemarea privește foști elevi ai Liceului de băieți „Gh. Roșca Codreanu”. Ea a fost redactată de către doctorul **Savel Cârlan** (1885–1967). Trebuie știut că înaintași ai familiei Cârlan din secolul al XIX-lea i-au succedat lui Manolache Kostaki Epureanu la conducerea Tribunalului Tutova (magistratul N. Ciucă, intrat în 1880, mai întâi ca substitut, apoi ca președinte al Tribunalului). Doctorul Savel Cârlan era fratele bunicii mele materne, Aglaia Țarlungă, născută Cârlan, de la care posed acest document. Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul” din Primul Război Mondial, luptător la Mărășești, doctorul Savel Cârlan a rămas, în sensul cel mai pur hippocratic, un profesionist cu mai multe specialități, de o dăruire mesianică pentru semenul suferind. Toate acestea nu l-au putut scuti de prigoana și surghiunul comunist. Fratele său, **Dumitru Cârlan** (1892–1976), și el „codrenist”, coleg și prieten cu Pamfil Șeicaru (în ziarul lui, „Curentul”, XVI, nr. 5506, iunie 1943, p. 1, Șeicaru îi dedică o întreagă primă pagină), ofițer de Stat Major și matematician, a fost Cavaler al Ordinului Mihai Viteazul în ambele Războaie Mondiale, distins cu Ordinul francez *Croix de Guerre* și citat pe Armată de către generalul Maurice Sarrail, comandantul trupelor franceze în Orient.

Chemarea din 1924 este scrisă cu vibrație și mesaj privitor la neamul românesc, la pulsația lui spre cărturărie și la fidelitatea pioasă față de strămoși, exprimând năzuința spre înălțare spirituală a clasei țărănești din care, în timp, toate cele de însemnătate s-au ridicat în țara noastră. Mesajul e cu atât mai important cu cât azi satele noastre rămân pustii de țărani, fapt de natură să șubrezească fundamentele de civilizație ale țării.

Îmi amintesc cu emoție că, în 1945, când, împreună cu fratele meu, Paul, am intrat în Liceul de băieți Gh. Roșca Codreanu, ne-am raliat și noi tradiției instituite de direcțiunea școlii și am contribuit cu câteva cărămizi la înălțarea clădirii internatului, ideea inițiatorilor *Chemării*...

Revenind la semnatarii *Chemării*, între care se regăsesc și 16 elevi, ei sunt nume importante în cultura românească.

M-aș bucura ca, peste ani, promoțiile de „codreniști” să-și amintească de astfel de înaintași !

Chemarea, donată de domnul C. D. Zeletin
Academiei Bârlădene...

...instalată, acum, „la ea acasă”, în Aula „Codreanului”.

Serbările Liceului Codreanu din Bârlad cu ocazia împlinirii a 78 de ani de la înființare

CHEMARE

pentru Ziua de Sfântul Gheorghe, 6 Mai 1924, adresată tuturor foștilor elevi ai liceului

Camarazi,

Vechea școală unde, între vârsta de 10 și cea de 20 de ani, fiecare din noi a învățat a cunoaște lumea și viața, cu naivul entuziasm și adâncile emoții ale copilului care crește spre pubertate și cu necruțătoarea curiozitate a adolescentului care vrea repede să știe tot, ne cheamă azi la ea ca să-i dăm ajutor spre a înflori mai departe.

Ziua aleasă e aceea de veche sărbătoare pe care ne-o amintim cu toții, de când eram copii acolo: Sf. Gheorghe, ziua de nume a întemeietorului școlii, Gheorghe Codreanu; se împlinesc 78 de ani de când, în 1846, a început a lucra „clasul de latină“ a lui Codreanu, „clas“ crescut apoi în „Gimnasiul“ și apoi în „Liceul Codreanu“.

Vom fi o clipă iarăși tineri de tot; dela cel mai bătrân dintre noi – un patriarh rămas încă în viață din primele serii ale școlii – până la bravul recrut proaspăt, înalt de-o palmă, dar cu gînta de-un cot, ne vom simți iarăși una: nevinovați de reuțăile vieții și iluminați de blîndul și melancolicul zîmbet al amintirilor.

Și orașul, care ne-a văzut crescînd, se va îmbrăca în haine de sărbătoare și ne va primi pe toți ca pe copiii lui: ceată numeroasă a acelora cari, chiar de nu ne-am născut la viața trupului între zidurile sale, totuși la viața sufletului acolo am deschis ochii.

Iar noi, adunați la un loc, îi vom face un dar cu care să arătăm că nu ne-am uitat – între atâtea uitări – datoria față de dînsul, care e focarul de lumină al Țării Moldovei-de-Jos, așa precum Botoșanii sunt pentru Țara Moldovei-de-Sus. Trebuie, suntem datori, din rodul muncii noastre să-i dăruim un Internat pentru Liceu, care să fie fundațiune de pomenire, clădită și susținută de foștii elevi. Căci vremile grele, scumpetea vieții, împiedică azi pe copiii cei mai buni ai națiunii noastre să se împărtășească de binefacerile învățaturii mai înalte. Și școlile noastre se pustiesc de țărani. Și fără țărani, țara noastră nu se poate ține. Ei au făcut războaiele de apărare și unire, ei trebuie să se bucure azi de roadele luminoase ale păcii.

Camarazi,

Nu trebuie să lipsim niciunul de la chemarea Școlii noastre. Toți care au trecut prin ea, fie și de n'au isprăvit-o, ci au intrat în vârtejul vieții numai cu ce au putut prinde în ani mai puțini, trebuie să fie de față. Să ne chemăm unii pe alții, spre a nu fi uitat de la chemare niciunul, la sărbătoarea de pioasă recunoștință de la 6 Mai.

Ziarele vor spune mai multe pe rând, despre cele de amănunt ale mergerii noastre acolo.

N. Red.: Între semnatarii de renume: Vasile Pârvan, Alexandru Philippide, Garabet Ibrăileanu, Charles Drouhet, Constantin Hamangiu, Paul Bujor, Theodor Gh. Emandi, C. Moroșanu, Ștefan Negură, Gheorghe Negrescu, Cezar Vărgolici, Anton Davidoglu...

Camarazi,

Nu trebuie să lipsim niciunul de la chemarea Școlii noastre. Toți cari au trecut prin ea, fie și de n'au isprăvit-o, ci au intrat în vârtejul vieții numai cu ce au putut prinde în ani mai puțini, trebuie să fie de față. Să ne chemăm unii pe alții, spre a nu fi uitat de la chemare niciunul, la sărbătoarea de pioasă recunoștință de la 6 Mai.

Ziarele vor spune mai multe pe rând, despre cele de amănunt ale mergerii noastre acolo.

V. Pârvan Profesor Universitar, Secretar General al Academiei Române.	N. Rădulescu-Niger Litterat.	Const. N. Iancu Directorul Școlii Normale Al. Vlahuță.	V. Georgescu-Bârlad Avocat, Bârlad.	C. Condrache Avocat, Senator.	I. Cambureanu Inginer.
General Artur Văitoianu Ministerul Comunicațiilor.	Constantin Calmuschi Profesor.	Colonel Dr. Mironescu	Enric Voinescu Profesorul Jud. Caliacra.	Ștefan Corciova Director în Ministerul Industriei.	G. G. Albu Avocat.
N. N. Săveanu Ministerul Sănătății Publice și al Scurtărilor Sociale.	Ispas Talpeanu Avocat.	Colonel Epure Comandanul Reg. Inf.	Dr. Cofman Micory Medic, Bârlad.	Ion Negruți Pensionar.	Aurel Vierbun Fost Prefect.
Dr. V. Mihail	C. A. Panăitescu Directorul Creditului Un. București.	Dr. Savii Cărlan Medic de Spital.	Lascăr Davidoglu Prim Președinte al Trib. Ilfov.	Nic. Patrascu Scritor.	Lascăr Antoniu Avocat.
Al. Philippide Profesor Universitar.	D. Ghimșu Profesor.	Ion I. Teodoru Inspector Școlar.	Cezar Pascu Avocat, deputat.	Lt. Al. Teodorescu Avocat.	Major G. Negrescu Avocat.
Paul Bujor Profesor Universitar.	Dr. G. V. Galin Fost Medic Primar.	Dr. C. Vasiliu Medic, Ploiești.	Colonel N. Bujoreanu din Artilerie.	Gh. Negruți Inginer.	Major Cezar Știrbel Avocat.
Dr. Al. Kaminski Sub-Directorul Serviciului Sanitar.	Emil Ioachimovici Avocat.	Gh. D. Ghimșu Industria.	Dr. H. Bușilă Medic, București.	N. Alexandrescu Inginer, Director Special al Mărcilor din Direc. Generală C. P. R.	Ștefan Galin Avocat și Senator.
Gr. D. Vasiliu Vice Președintele Senatului.	Cezar Vargolici Consilier la Curtea de Apel din Iași.	Inginer George Dobrovici	Grigore N. Teodoru Directorul Școlii St. Spiridon.	Dr. Major Gherasim Ursu	Bărcă D. Manta-Rosie I. Scriitor d. VII.
General Henric Choski Comandanul corpului VII de armată.	Costin Sturza Avocat.	Remus Caracș Profesor.	Emil Juvara Mare Proprietar.	Dr. A. Falszeiber	Isac Const. Gheorghiu Octav Scriitor d. VII.
General Al. Choski din Cavalerie.	G. Ibrăileanu Profesor Universitar.	Iancu Solomon Dr. în medicină.	Petru Pogonatu Avocat, Iași.	Teodor Buzescu Avocat și Senator.	Cogniță Virgil Creangă Nic. Scriitor d. VI.
Gr-ai Cleante Davidoglu Comandanul Divizion 4-a.	Charle Drouhet Profesor Universitar.	C. Al. Moiban Deputat, Inspector al Inv. Secundar.	Ștefan Georgescu Avocat, Iași.	Bălanu I. Profesor, Iași.	Pavelescu Mircea Galu Emil Scriitor d. V.
Gh. Tască Profesor Universitar.	Bogdan Ionescu Profesor Universitar.	Theodor Anghelută Profesor Universitar.	Ion Bontas Primarul Orașului Bârlad.	General N. Dimitriu de la Corpul 11 Armată.	Vintilă Eugen Buhăescu Iuliu Scriitor d. IV.
Theodor Gh. Emandi Ministru Plenipotențiar al Țării la Bolgrad.	General Traian Epure	N. N. Simionescu Vice Președinte al Camerei.	Victor Stoenescu Deputat.	G. Munteanu Diriginta Districtului Paștel, Bârlad.	Visocoi Paul Curcăneanu D. Scriitor d. III.
Anton Davidoglu Profesor Universitar.	Ion E. Vasiliu	Victor Brucner Inginer.	C. Moroșanu Profesor.	Gavril Costachi Proprietar.	Cogniță Cezar Mihăilescu D. Scriitor d. III.
Gh. C. Dragu Profesor și avocat.	D. Georgescu Ministru Plenipotențiar.	Dr. Anton Dobrovici Profesor Universitar.	Ștefan Negura Profesor.	Nic. Teibișca Farmacist.	Dornescu Mircea Alexandru Const. Scriitor d. I.
	Const. Hamangiu Consilier la Înalta Curte de Casație.	Dim. Constandache	Virgil Mironescu Primar al Orașului Teod.	Dr. P. Filibillu	
		Cezar Haram Arhitect, București.			
		G. N. Gheorghiu Avocat.			

CARTER ROMÂNESCUL S. A. - 1972

FRAȚII CÂRLAN

Născuți în satul Ruget, comuna Vultureni, județul Tecuci (azi județul Bacău). Trei dintre ei și-au făcut studiile secundare la Bârlad: Ioan, Școala Normală „Principele Ferdinand”, Savel și Dumitru, Liceul de băieți „Gh. Roșca Codreanu”.

În fotografie, de la stânga:

- *protoiereul Constantin Cârlan* (1890 –1970), absolvent al Facultății de Teologie a Universității din București, coleg de facultate și prieten cu Nichifor Crainic, familiar al Academiei Bârlădene. Fiul său, avocatul Mihai Cârlan (1919–2008), a dăruit o parte din biblioteca sa Academiei Bârlădene, în amintirea strămoșilor lui tutoveni, cum a inscripționat ștampila specială aplicată pe cărțile donate.

- *Ioan Cârlan* (1875–1950), învățător la Vulturești, moșier. Deputat, apoi senator P.N.Ț, în primul guvern al României Mari. Cei trei copii ai săi, de la stânga: *Olimpia*, *Victoria*, *Petre*. *Olimpia* (1902–2001), căsătorită cu Jean Lozac'h, trăitoare în Franța unde și-a făcut și studiile, a fost, în anii '30, profesoară de limba franceză la Liceul „Iorgu Radu” din Bârlad, colegă și prietenă cu profesoara Veronica Tuchilă; *Victoria*, italianistă și pictoriță, elevă a pictorului Ipolit Strâmbu, a trăit în România și în Franța, unde a și murit; *Petru*, inginer, cu studii la Berlin.

- *Savel Cârlan* (1885 –1967), medic primar al orașului Tecuci vreme de aproape 40 de ani. Absolvent al Liceului de băieți „Gh. Roșca Codreanu”, secția modernă (1914).

- *Dumitru Cârlan* (1892–1976), absolvent al Liceului „Gh. Roșca Codreanu”, secția reală (în fotografie poartă uniforma liceului, în al cărui ultim an se afla în 1914), matematician, ofițer superior la Geniu, apoi la Vânătorii de munte, Cavaler al Ordinului Mihai Viteazul în ambele Războaie Mondiale. Prieten cu Gheorghe Eminescu, fiul lui Matei Eminescu, frate al poetului.

Frații Cârlan erau, dinspre mamă, veri primari cu Ioan D. Condurache (1888 – 1971), istoric al dreptului medieval românesc, diplomat. Studii de drept la Berlin, doctorat în drept la Paris. A fost secretarul Delegației române la Conferința de Pace de la Paris (februarie –iulie 1919). Lucrările sale au fost foarte apreciate de Nicolae Iorga.

Sora fraților Cârlan, *Aglaia* (1880–1963), căsătorită cu Gheorghe Țărălungă (1885–1963), erou, jertfă a luptei anticomuniste, este bunica maternă a lui C. D. Zeletin.

C. D. ZELETIN

Fotografie din 1914. Arhiva C. D. Zeletin.

C. D. ZELETIN

PÂNĂ ÎN PÂNZELE ALBE... MIRCEA COLOȘENCO 80

Mai tânăr decât mine, pentru mine tot mai tânăr rămâne, cu toată fala acestei cifre încifrate. Iar eu – nici vorbă de laudă de sine! – tânăr sunt dacă scriu despre un coleg de care lumea spune, riscând, că ar fi împlinit 80 de ani. Dacă totuși așa este, mulți ani înainte!

...O văd pe mama domniei sale, Natalia Coloșenco, profesoară prin anii '50 la Colegiul Național de băieți „Gh. Roșca Codreanu”, urcând scara bifidă spre etaj, totdeauna preocupată și cu un trup schițând graba. Regret că nu-i văd în amintire și privirea, dar o deduc din celelalte: sunt convins că era o privire bună. Fiică de preot român din Basarabia, pe numele românesc Mustață, îi înlocuiesc fără voie privirea cu ochii inteligenți foc ai fiului cel mic, Serghei, și căutătura, foarte direcționată, de judecător, a octogenarului de astăzi, Mircea, pe care nu poți să o abați cu bieți ochii tăi, oricât ți-ar fi ei de magnetici.

...I s-o fi spunând providențialului domn muntean Mircea *cel Bătrân* (1386 – 1418), dar i se mai spune și Mircea *cel Mare* (cum prefera Iorga), și, în fond, așa trebuie să rămână, deși, în limitele unui scop propus, nu tot ce-i mare dimensional e substanțial și eficient. Eu însă i-aș spune prietenului nostru octogenar Mircea *cel Strașnic*. *Mare* e vag, dar există, semantic, o componentă de *strașnic* în *mare*. Așa că îmi îngădui această familiaritate, căci *strașnic* este în tot ce face...

Mircea Coloșenco e tare oricum l-ai lua: a trecut prin încercări dure de viață personală și a frământat mult lumea aceasta... Cum l-am cunoscut mai târziu, în convorbirile noastre, telefonice mai mult, îmi evoca uneori anii pe care i-a petrecut în două-trei sate din ținutul Tutovei, „numele cel frumos” – cum îl numea Arghezi scriind despre poetul G. Tutoveanu – ca profesor al limbii noastre strămoșești, cultivând în inimile tinere dragostea pentru frumusețea limbii și literaturii române, deșteptându-le școlărilor, sunt sigur, interesul pentru istoria literară.

Istoric literar forte, beton armat al memoriei, Mircea Coloșenco vine cu înclinația etică a basarabenilor încercați la limita posibilului. Tenace, umblă, caută, scoțosește, răscolește, descoperă de te miri. Dă peste oameni-martori pe care-i credeai defuncți de când lumea... Toți suntem vii, dar el e viu de-adevăratelea. Dispune de vocația anvergurii și a exhaustivului în tot ce întreprinde, lucru vădit în excelentele ediții critice, apărute sub egida Academiei Române: Eminescu, Liviu Rebreanu, George Bacovia, Ion Barbu (i-a scris și biografia), Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, ediții situate pe treapta virtuozității genului căruia i s-a consacrat. Este, în același timp, poet, publicist și eseist, citit de mine cu plăcere și mare interes. Discutând cu el literatură, n-ai unde să te ascunzi în erudiția ta: oriunde dă peste tine, încât ți-e și frică...

Noi suntem alcătuiți din fluide și țesuturi, el e din fluide și cremene. O forță, dar nu una manifestată prin exuberanță ori explozii, ci aplicată adecvat pe direcția de cercetare, cumpănită, judicioasă, neiertătoare cu impresia fugitivă oferită

drept știință și judecată de valoare.

Piatra lui de încercare într-ale istoriografiei cred că a fost Eminescu. Strateg, posedă în această privință și pedala apropierei și pedala distanței de subiect, astfel că vede bine și de aproape și de departe. Notele, variantele și comentariile la volumul său *Eminescu. Poezii*. Editura Opera Magna, Iași, 2005, sunt o adevărată „comoară pe moșie revărsată”. Subiect suprem, câmp primejdios... Eminescologii sunt o rasă aparte, nu prea amabili între ei, învățați cu prada grasă. Mircea Coloșenco e tare. Rezistă și intră în arenă. A învățat de la George Călinescu faptul că proba de foc pentru un critic ori un istoriograf rămâne Eminescu, geniu neconsumptiv, care te răsplătește în sistem binar: ori pe scut, ori sub scut... Pentru reveriile mele istoriografice, volumul său – care, deși e publicat sub denumirea Colecția „Biblioteca Bârladul” a Fundației regretatului meu coleg într-ale medicinei, dr.

Constantin Teodorescu, a apărut într-o editură ieșeană – îmi este carte de căpătâi, mie, care am foarte multe ediții Eminescu.

O întâmplare... Dădusem, într-o revistă obscură din alte vremi, peste traducerea latină a unei poezii de Eminescu. O traducere în latină rămâne pentru mine un dar cu o savoare rară. Dacă nu mă înșel, era a lui Ștefan Bezdechi. Am căutat-o repede în ediția lui Mircea Coloșenco, încredințat că nu o voi găsi semnalată (încredințat, nu fericit, că-l voi prinde în ofsaid, deoarece nu sunt omul!). Închipuți-vă, o avea! Fericit am fost deoarece mi-a confirmat încă o dată că, în acest domeniu, e infailibil! Duce investigația până în pânzele albe!

Despre omul Mircea Coloșenco? Își are paradoxul lui: în timp ce îl cunoști, descoperi că nu-l cunoști! Te lasă la dispoziția bănuirilor. Te imobilizează cu verzuul lui ochi sticloși, deprinși cu iscodirea minților, de ajunge până-n adâncul bucoavnei sufletului, citindu-ți-o rând cu rând: nu scapi!

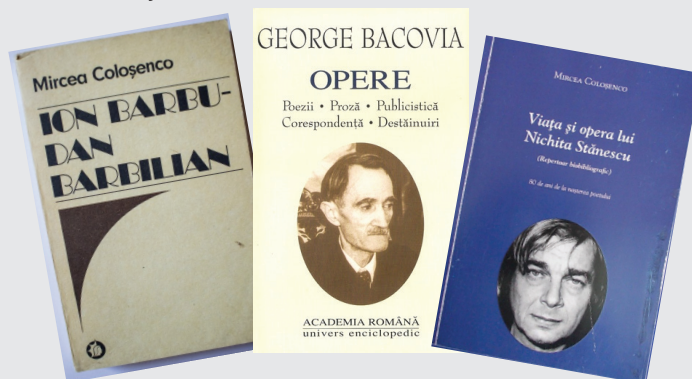
... Și, totuși, ochii aceștia i-am văzut, nu o dată, umezi! Scapi tu, dar intră în blocaj el. Perplexitatea aceasta are un nume feminin: emoția. Iar emoția are o mamă: sensibilitatea!

... 80 de ani? Dar ce-s 80 de ani?! Întrebați-mă pe mine.

Mulți înainte!

București, 20 iunie 2018.

Prin telefon.

Elena MONU

CASA GRECEANU*

Primul ascendent atestat documentar al familiei Greceanu a fost Neculai, care, la 30 decembrie 1739, îndeplinea dregătoria de vel (mare) căpitan de Greceni¹, ținut cu caracter militar din sudul Basarabiei. Olatul (regiunea) Greceni și-a luat numele de la satul Greceni, existent astăzi în Republica Moldova, iar lui Neculai i s-a spus Greceanu, astfel că – fenomen frecvent întâlnit în epocă – toponimicul a devenit nume de familie.

Din căsătoria lui Neculai cu Anița, fiica logofătului Coste Adam, nepoata lui Adam Moviliță, ctitorul mănăstirii Adam, s-au născut trei fii: Constantin (cca. 1730 – cca. 1813), Ilie și Iancu (+ante 1800). Cu excepția lui Ilie, devenit călugărul Ioanichie, ceilalți doi frați, Constantin și Iancu, au dobândit statutul de mari boieri, atât datorită moștenirii materne – moșiile Diocheți și Drăgușeni în Covurlui – cât, mai ales, politiciii matrimoniale: soțiile lor, Safta Dumitru Calimah, nepoata domnului Ioan Calimah, și Elena Lupu Donici².

Fiul cel mare al lui Iancu, Ioan (1770–1831), care a fost, printre altele, ispravnic de Tutova (1821–1822), mare vornic al Țării de Jos (1824–1831), a stăpânit părți din moșiile familiei Diocheți și Drăgușeni, precum și moșii de zestre de la soție din Ținutul Tutovei³. În anul 1815, banul Ioan Greceanu stăpânea un loc de casă în „mahalaua din gios, spre ocolu vitelor” a târgului Bârlad⁴. Documentul menționează că în casele de la Ioan Greceanu locuia doctorul Huber, primul medic al orașului, ceea ce înseamnă că proprietarul închiriasse casa, întrucât el locuia în conacul de la Diocheți, unde a și murit de holeră în anul 1831. Construcția lui Ioan Greceanu, terminată de fiul său, Neculai (1815 – post 1851), se încadrează în arhitectura specifică Moldovei din secolul al XIX-lea. Casa Grecenilor, durată din cărămidă, pe o temelie din același material, era compusă din demisol, unde erau 2 camere, casa scârilor și beciul, iar etajul cuprindea 6 camere dispuse de-a lungul unei săli spațioase. Prin analogie cu reședințele boierești ale vremii, în casă se intra pe sub o boltă de cărămidă, susținută de stâlpi masivi, acolo unde trăgeau trăsurile pe vreme rea; mai târziu, bolta s-a înlocuit cu un balcon din stâlpi de metal, cum este astăzi.

Ioan Greceanu și soția sa, Nastasia Costandache, au avut doi băieți, Neculai și Iancu (1812–1858), și două fete: Smaranda, iar cealaltă, al cărei nume de botez nu este cunoscut. Neculai și Iancu Greceanu, stabiliți la Bârlad, au sporit patrimoniul funciar al familiei prin căsătoriile cu bogate fiice de boieri din Țara de Jos a Moldovei: Elena C. Iamandi și Smaranda Costache⁵. Dispunând de însemnate resurse financiare, rezultate atât din moșiile soției, cât și din funcțiile administrative deținute, Neculai Greceanu a finalizat construcția caselor din Bârlad și a conacului de la Simila⁶, pe terenul căruia a ctitorit, împreună cu părinții săi, Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena”. Frații Greceanu au fost executorii testamentului verișoarei lor primare, Elena Iancu Greceanu, care fusese cea de-a treia soție a scriitorului și traducătorului Alexandru Gh. Beldiman⁷. La 8 iunie 1838, frații Greceanu au declarat Epitropiei Spitalului „Sf. Spiridon” din Iași că, pe lângă suma hotărâtă de ruda lor, din venitul moșiei Popeni, județ Vaslui, necesară înființării, la Bârlad, a unui spital care să poarte numele fondatoarei, Elena Beldiman, ei se obligă să verse Casei „Sfântul Spiridon” o sută de mii de lei la cursul pieței, precum și alte bunuri necesare așezământului spitalicesc⁸. Epitropia „Sfântul Spiridon” și-a dat consimțământul prin adresa nr. 259/28 iunie 1838, asumându-și obligația întreținerii spitalului „Elena Beldiman” din venituri proprii. În aceste condiții, Neculai și Iancu Greceanu au deschis spitalul, la 27 octombrie 1838, în casele agăi Gheorghe Costache⁹.

Grecenii din Moldova s-au implicat în revoluția de la 1848: patru Greceni figurează printre semnatarii „Petițiunii-proclamațiune în numele tuturor stărilor Moldovei, din 28 martie 1848”¹⁰. Ei au susținut idealul Unirii Principatelor și au acceptat, cu rezerve,

actele democratice ale dezrobirii țiganilor de către domnul Grigore Alexandru Ghica (1855) și al desființării privilegiilor boierimii (1857). Înrușiți cu boierul filantrop Neculai Roșca Codreanu (1808–1854), Neculai și Iancu au semnat ca martori Testamentul din 30 ianuarie 1854 al vărului lor¹¹. Continuând vocația spirituală a familiei, Neculai și Iancu Greceanu s-au înscris, prin donațiile lor, pe lista ctitorilor care au contribuit la edificarea Bisericii „Sf. Dumitru” din Bârlad, în anii 1835–1838¹². De asemenea, Neculai și soția sa, Elena C. Iamandi, au fost ctitori ai Bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Simila. Totuși, fiul lor, Costache Greceanu (1823–1858), decedat la Paris, nu avea să fie înmormântat în biserica menționată, ci în Biserica „Sfinții Voievozi” din Bârlad¹³. După înhumare, Epitropia bisericii a vândut „53 ocă plumbu, de la sicriul răposatului boieriu Costache Greceanu”¹⁴, pentru suma de 146 lei și 16 parale. Plumbul fusese hărăzit bisericii de către familia decedatului.

Descendența lui Neculai Greceanu s-a stins odată cu săvârșirea din viață a lui Costache, pentru că acesta, căsătorit cu Eufrosina Iancu Văcărescu (1837–1870), nu a avut fii. Tânăra văduvă de 21 de ani a fost nevoită să scoată la vânzare moșiile Mastatici și Simila, conacul din același sat, sumă care a acoperit datoriile făcute de soțul său¹⁵, dar nu și casele din Bârlad, proprietatea lui Iancu Greceanu.

În anul 1868, când orașul a avut onoarea de a-l primi pe domnitorul Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen, autoritățile locale au decis ca principele să fie găzduit la reședința Greceanu¹⁶, actualul sediu al Protopopiatului Bârlad.

De la această dată, nu mai avem informații exacte despre modul în care a decurs proprietatea casei Greceanu. Cert este faptul că, la începutul secolului al XIX-lea, casele și locul aparțineau avocatului Mihai Cristescu-Vasilie, care, credem, le cumpărase de la Vasile, unicul fiu al lui Iancu Greceanu¹⁷. După 1831, fiicele avocatului au vândut casa și locul Protopopiatului, care funcționează în prezent în aceeași casă.

Note:

1. Radu Sc. Greceanu, *Familia Greceanu din Moldova. Considerații genealogice*, în *Arhiva genealogică*, 4(9), 1997, III-IV, Editura Academiei Române, p. 174.
2. *Ibidem*, p.182.
3. *Ibidem*, p. 183.
4. *Tabla măsoștii târgului dela 1815 pe toate mahalalile și vatra veche*, în Ioan Antonovici, *Documente Bârlădene II. Actele de proprietate ale Casei Obștei Târgului Bârlad*, Bârlad, Tipografia Neculai N. Peiu, 1912, p. 380.
5. Radu Sc. Greceanu, *op. cit.*, p. 183.
6. Iacov Antonovici, *Documente bârlădene, V, Diverse*, 1926, Atelierele Zanet Corlăteanu, Huși, p. 248.
7. Radu Sc. Greceanu, *op. cit.*, p. 184.
8. Iancu Graur, Nicu Botezatu, *Istoricul spitalului din Bârlad (1838–1944)*, în *Bârladul odinioară și astăzi, II*, p. 540.
9. *Ibidem*.
10. Aceștia sunt: Neculai vornic, Iancu vornic, Gheorghe agă (1805–1851) și Ioan (1800 –1855). Cornelia Bodea, *1848 la români*, vol. I, București, 1982, p. 362-363.
11. Iacov Antonovici, *op. cit.*, p. 113.
12. *Ibidem*, p. 95-97.
13. Radu Sc. Greceanu, *op. cit.*, p. 184.
14. Iacov Antonovici, *op. cit.*, p. 68.
15. Radu Sc. Greceanu, *op. cit.*, p. 184.
16. Iacov Antonovici, *op. cit.*, p. 277.
17. Memoriul lui Andrei V. Ionescu, primar al Bârladului, de 5 ori, și deputat de Tutova. Întocmit și semnat de acesta la 12 iulie 1907, la solicitarea preotului Ioan Antonovici, *Ibidem*.

* Foto coperta 4.

THEODOR CODREANU

C. D. ZELETIN: ARDEREA MANUSCRISELOR

Între personalitățile de vârf ale științei și culturii românești de azi, un loc aparte îl ocupă C.D. Zeletin, medic și biofizician, poet, prozator, traducător, eseist, născut în satul Burdusaci, comuna Răchitoasa, fostul județ Tecuci (azi, Bacău), la 13 aprilie 1935. Opera literară integrală a lui C.D. Zeletin se conturează în seria de șapte volume masive, bibliofile, de *Scrieri* asumate de Editura bucureșteană Spandugino, Colecția „Distinguo”, nume inspirat chiar de titlul uneia dintre cărțile autorului. Selecția și arhitectura celor șapte volume aparțin scriitorului. Până astăzi, au apărut șase volume, începând cu 2012, al șaptelea fiind în curs de pregătire și editare. La sfârșitul lui 2017, C.D. Zeletin ne-a făcut însă surpriza de a ne dăruia un al optulea volum, care nu intră în serie, cu titlul *Domnu-i domn și lerui ler* (Editura Spandugino, București, 2017, 496 p.), cuprinzând *Proze, Convorbiri* și insolita secțiune, inedită, *La arderea manuscriselor...* La rândul lor, prozele sunt eseuri, memorii, amintiri, evocări, portrete, de o pronunțată varietate, făcând corp comun și la nivel axiologic cu întreaga operă literară, având în prim-plan poetul, autorul insistând, cu puternice argumente, că este *poet care traduce și nu traducător care scrie și poezie*. Din acest punct de vedere, grăitoare sunt considerațiile despre sonetul *Veneția* al lui Eminescu (vezi, de pildă, eseul *Canalul venețian*), la prima vedere doar o traducere după *Venedig*, de Cajetan Cerri (1850), în realitate, operă pe deplin eminesciană, numărând peste douăzeci de variante. Acest spirit creator eminescian îl marchează profund și pe C.D. Zeletin, în întreaga operă, mergând până la ultimele consecințe. După Ion Barbu, nu întâmplător și el om de știință (matematician) și poet, C.D. Zeletin este cel mai eminescianizat poet român atins, adică, *de-adâncă sete a formelor perfecte*: „Și eu, eu sunt copilul nefericitei secte/ Cuprins de-adâncă sete a formelor perfecte;” (*Icoană și privaz*).

Petru Creția vedea aici marea primejdie în legătură cu soarta manuscriselor eminesciene, explicând, în același timp, „incapacitatea” poetului de a-și duce la bun sfârșit editarea în volum a poeziilor, sarcină pe care și-a asumat-o, în cele din urmă, Titu Maiorescu, văzut de majoritatea exegeților, inclusiv Perpessicius, ca autor exclusiv¹ al ediției de la sfârșitul anului 1883. Îngrijorarea lui Petru Creția sună astfel, în *Testamentul unui eminescolog*: „Se știa un artizan perfect, iar setea lui de și mai multă desăvârșire i-a devorat opera, i-a abolit-o în bună măsură din contemporaneitate, i-a alterat adevăratele

proporții. La fel de îmbelșugat ca Victor Hugo în inspirație și în îndeplinire, a fost mai auster decât Mallarmé, alunecând în abisul unor decantări fără soroc. Cum oare ar fi arătat volumul lui de poezii publicat de el însuși? Cu neputință de știut, dar am putea avea mari temeri. Trăind mulți ani în preajma operei sale, am ajuns să mă conving de două lucruri: că nici o redactare nu i se părea definitivă și că, din ce așternea în scris în chip spontan, nu-l mai interesa cu vremea decât foarte puțin, până la a nu-și mai aduce aminte, ca pierdut într-un labirint. Să fi trăit un veac, e greu de nădăjduit că și-ar fi publicat opera

și ușor de crezut că ar fi sărăcit-o de mari biruințe ale verbului poetic. Eminescu este de recuzat și ca judecător al operei sale și ca editor al ei. Așa, cum s-a ales din vreme, puțin cu voia lui și mult fără de ea, suntem mai bogăți cu capodoperele din ediția Maiorescu și cu ce a rămas din manuscrise, un tezaur fabulos. Așa a fost să fie și este bine că a fost așa. Deși am inima grea, pentru că știu că, fiind cum era, trebuie să fie foarte supărat pe noi.”²

Într-un anume sens, Petru Creția are dreptate, confirmat fiind de scrupulele estetice împărtășite de poet și Veronicăi (scrisoarea din 8 februarie 1882), în momentul când criticul i-a propus să-și pregătească volumul: „Titus îmi propune să-mi editez versurile și am luat de la el volumul din 1870-1871 din «Convorbiri» unde stau «Venere și Madonă» și «Epigonii». Vai Muți, ce greșeli de ritm și rimă, câte nonsensuri, ce cuvinte stranii. E oare cu puțință a le mai corija, a face ceva din ele? Mai nu cred, dar în sfârșit să cercăm.”³ Pe de altă parte, Maiorescu

a fost lăudat și pentru că a salvat lada cu manuscrise de o eventuală distrugere a acestora de către poetul însuși, fie din hiperexigență, fie din pricina vreunui simptom nevrotic, dându-se ca exemplu momentul spargerii geamului vitrinei din librăria unde era expus exemplarul ediției Maiorescu. Evident, lucrurile sunt mult mai complicate decât o prezintă exegeții.

Aici, ne interesează însă, prin comparație, cazul de maximă autoexigență în privința formelor poetice, iterat de contemporanul nostru C.D. Zeletin. Numărul anilor i-a permis acestuia să ducă la bun sfârșit cea mai mare parte a operei sale de poet și de traducător din literaturile italiană și franceză (dar nu numai), culminând cu Michelangelo și Baudelaire, îndeobște. Mai mult, ediția de *Scrieri* în șapte volume, după cum am remarcat, s-a împlinit sub directa voință auctorială. Pare că n-ar mai fi nimic de spus. Și, totuși, surpriză,

1 Optica va fi revizuită de Nicolae Georgescu în Mihail Eminescu, *Poesii*, cu formele și punctuația autorului, ediție critică sinoptică, de N. Georgescu, Editura Floare albastră, București, 2004, 366 p.

2 Petru Creția, *Testamentul unui eminescolog*, Editura Humanitas, București, 1998, p. 260.

3 *Dulcea mea Doamnă / Eminul meu iubit*, ediție îngrijită, transcriere, note și prefață de Christina Zarifopol-Illias, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 188.

C. D. Zeletin ne oferă, în premieră, o neobișnuită experiență a distrugerii manuscriselor, lăsându-ne un „mini-roman” motivațional, intitulat *La arderea manuscriselor...* Arderea e metaforică, fiindcă, *in concreto*, a recurs la o faptă cu mult mai trudnică: ruperea în bucăți a manuscriselor și trimiterea lor la tomberon: „Trei pubele pline ochi cu hârtii rupte.”⁴ Din câte știu eu, Eminescu al formelor hiperdecantate, în ciuda tuturor alarmiștilor, n-ar fi recurs niciodată la arderea manuscriselor, din simplul motiv că solicita, foarte îngrijorat, înapoierea lăzii cu manuscrise nu pentru a le distruge, ci pentru a le salva și a le supune desăvârșirii. În cazul lui C.D. Zeletin, este o altă situație, izvorâtă însă din aceași sete a formelor perfecte. Operele care nu-l mai satisfac datează, în majoritate, din copilărie, adolescență și din prima tinerețe. Și asta în ciuda limbajului surprinzător de matur și de nuanțat, coroborat cu un fond ideatic real. Eminescu se arăta foarte nemulțumit de ritm, rimă, nonsensuri, cuvinte stranii; C.D. Zeletin, dimpotrivă, este uimit cât de sigure îi erau în adolescență formele poetice, ca limbă și stil: „Câtă frumusețe stranie, stângace, câtă puritate în aceste structuri lirice ingenui, câtă însuflețire în arta unui copil, apoi a unui adolescent, pe care le neg prin rupere și azvârlire pentru totdeauna. Căci le puteam azvârli într-un colț de pod ori în fundul unei lăzi oarecare, nu în pubelă! Și – lucru de mirare pentru mine cel de acum: câtă știință în exprimarea prozică și în mărturisirile nestingherite ale sufletului! Găsesc multă nimerire lexicală.”⁵

Mai mult de atât, nici atunci, nici la maturitate n-a făcut concesii conjuncturale, având o ostilitate organică față de comunism: „Am refuzat orice concesii ideologiei comuniste, dar absolut orice, păstrându-mi puritatea morală.”⁶ O spune în repetate rânduri, de unde și debutul tardiv în volum (1977), de unde, poate, și puținătatea versurilor sale prin comparație cu traducerile și proza. Puritatea morală se traduce, în esență, în puritate estetică, nu invers. Își aduce aminte că, de fapt, prima ardere de manuscrise a izvorât din teroarea istoriei, în 1949, când România Mare, în care se născuse, nu mai era și numele ei devenise tabu. O rememora în metafora rotundității *Românei*, în care ascundea cuvântul roman/român⁷. Amânarea, peste decenii, a ruperii manuscriselor s-a produs din respectul pentru copil și adolescent: „Într-un anume fel mental, distrug tocmai ceea ce este mai viu, ceea ce e mai multă viață – adică imaginile mișcării care e căutarea!”⁸ Dramatismul arderii, antinomic, e recunoscut în *setea de perfecțiune* eminesciană, poetul refuzând, în evoluția sa, a-și mai aduce aminte că, flutur fiind, a fost, nu demult, omidă: o trufie estetică argheziană a *potrivirii de cuvinte*, poate (*Nehotărâre*). Între poeziile „arse”, mai multe texte sunt închinat lui Mihai Eminescu, din varianța datată 1956 (la 21 de ani), salvând doar prima strofă, care evocă travaliul poetului de a regăsi Cuvântul primordial: „Prin tine a primit Cuvântul/ Puteri, de când s-a desfăcut,/ Din sâmburele prim, pământul/ În legi, în spirit și în lut...”⁹ *Arderea* are sensul *distilării* la nesfârșit, de aceeași sorginte eminesciană a variantelor: „Veșnic am ales, veșnic am cernut, veșnic am disociat, veșnic m-a nins cenușa unor astfel de arderi. Sufletul meu, fericit zbuțuit, a fost o distilerie. Cine te poate osândi că alegi lamura, adică esența fructului ce ești și că arunci tescovina, boasca, ori că suflă peste zbuțuita sită a grăunțelor tale,

ce le-ai tot zbuțuit de la stânga la dreapta și invers, împrăștiind hoaspa în cele patru vânturi?”¹⁰

Eminescu se salva de primejdia încremenirii în *forme perfecte* printr-o redefinire a formelor clasice, ieșind din geometria pitagoreică: nu *proporțiile de forme*, zice poetul, sunt importante, ci *proporțiile de mișcări*¹¹, ceea ce mi se pare a fi cea mai importantă revoluționare a esteticii în timpurile moderne. Fără această schimbare de paradigmă, n-ar fi fost posibilă estetica lui Brâncuși, care a înțeles că trebuie să surprindă nu proporția de forme a păsării, ci proporția de mișcări, care este *zborul*. Coloana Infinitului nu este oare *zborul Luceafărului* către începuturile divine?

Ei bine, însetatul de forme perfecte, care era încă din adolescență, C.D. Zeletin, a înțeles încă de la vârsta de 18-20 de ani, în plină expansiune a proletcultismului, că se cuvine să-l urmeze pe Eminescu în labirintul perfecțiunii. Necunoscând însemnările din manuscrisele eminesciene, el apelează la mitul lui Pygmalion și la exilele ovidian. Se vede silit să salveze, „din nu știu ce slăbiciune”¹² (!), integral, două capodopere: *Ovidiu* (1954) și *Pygmalion* (1956). Ovidiu, în primul rând, fiindcă el însuși se simțea exilat în propria țară, iar Pygmalion, deoarece a fost băntuitul/arhetipul însetării de forme perfecte. La douăzeci și unu de ani, C.D. Zeletin reinterpretază mitul dintr-o perspectivă îndrăznească, îndemnat și de geniul eminescian care întrevedea perfecțiunea nu în *chipul de lut*, ci, fascinat de geniul popular românesc, în *frumoasa fără corp* și în *legănarea codrului fără ploaie, fără vânt*. Nimfa pe care numai ochii minții lui Pygmalion o văd, trebuia sculptată, desprinsă din lutul înghețat al pietrei: „Și în extaz fierbinte Pygmalion nebunul/ Splendoearea nimfei sale în piatră-o va sculpta!/ Pe stânca mea adoe ferigi exuberante,/ Coboară lungi ghirlande sălbatici trandafiri,/ Din vale îmi trimite un corn chemări vibrante,/ Părelnicia mării, la fel, ademeniri.” Noul Pygmalion mărturisește că a văzut-o pe Galatea în noaptea unei mări istovite, marea fiind elementul care se supune *proporției de mișcări* aparent haotice. De aceea, geniul trebuie să surprindă *starea pe loc/clipa suspendată* eminesciană (vezi prețuirea specială a lui C.D. Zeletin pentru *Stelele-n cer*, pp. 108-111) în zvârcolirea mării: „Un straniu joc de forme și jocuri efemere,/ Ca aurul în tremur de-o clipă să-mi ofere/ Pe veci o împietrită icoană de femeie,/ Ca să te pot concepe, ascunsă Galatei!/ Aleargă-n mine repezi umori învălmășite,/ Un gol pe altul-l cere; sunt singur cum n-aș vrea,/ Și-mi cântă marea liber din valuri înmulțite/ Și spuma șoptește secrete-n mintea mea.../ O linie când moare aprinde pe cealaltă...”¹³

Nefiind un Narcis, pândit de împietrirea în propria imagine (Francis Bacon), cum însuși Pygmalion riscă să apară în anumite interpretări, artistul mitic, știind că divinitatea a revărsat peste chipul de lut suflarea vieții (proporția de mișcări, în limbaj eminescian), roagă zeița să pogoare viață („harul eternei frumuseți”) peste *geometria minții*, trudnica lui creație: „Asistă dar, zeiță, la prăbușirea minții/ Când pașii care calcă mereu pe jurământ,/ M-afundă-n codrul sumbru și-amar

10 *Ibidem*, p. 365.

11 Iată această însemnare extraordinară din manuscrise: „S-a zis de mult că frumusețea consistă în proporția de forme. *Nimăru* (s.n.) nu i-a venit în minte că consistă în proporția de mișcări și, cu toate acestea, asta e adevărata frumusețe. Frumuseți *moarte* sunt cele cu proporție de forme, frumuseți *vii* cele cu proporție de mișcări. E evident că această proporție de mișcare unde nimic nu e prea întins, nici prea flasc, e o stare de echilibru – fericirea.” (M. Eminescu, *Opere*, XV, *Fragmentarium*. *Addenda ediției*, Editura Academiei Române, București, 1993, p. 332).

12 C.D. Zeletin, *op. cit.*, p. 384.

13 *Ibidem*, p. 386.

4 C.D. Zeletin, *Domnu-i domn și lerui ler: Proze, Convorbiri, La arderea manuscriselor...*, București, Editura Spandugino, 2017, p. 353.

5 *Ibidem*, p. 355.

6 *Ibidem*, p. 354.

7 *Ibidem*, p. 361.

8 *Ibidem*, p. 363.

9 *Ibidem*, pp. 408-409.

al neputinței/ Și ard de neputința legată de-un cuvânt!”¹⁴
Afrodita este uimită de uriașa luptă cu piatra: „Pygmalion,
avut-am ochi treji când în furtună/ Străfulgerau în piatră,
cu geniu, ochii tăi./ Athena își adoră statuia ta perfectă/ Și
noaptea lasă rouă de aur peste ea./ Doar Polyphem ciclopul cu
ura lui abjectă/ Mânie neagră-o viață în piept îți va păstra.../
Statuții i-am dat viață!”¹⁵

Înclin să cred că nu numai întregul volum comentat aici, ci și opera, în ansamblul ei, își are ghinda-arheu în acest poem pe care autorul era gata să-l îngroape în uitare pentru totdeauna. Vom găsi în numeroase texte nuanțări cu mult mai rafinate ale acestei poetici pe care eu am asimilat-o, la începutul anilor '2000, noii paradigme a transmodernismului, văzută de poet ca o *călătorie spre transparență*, cum sună și titlul volumului său de debut din 1977¹⁶. Întreaga operă a lui C.D. Zeletin este o *călătorie spre transparență*, acele *distilări* neconținute către formele perfecte. Altfel spus, din *opacitatea* lumii spre *lumea-lumen*, îndumnezeită, cum o numea Părintele Dumitru Stăniloae. Distilarea aceasta hristică, euharistică, dovedește că lumea „e «lumină» inepuizabilă conform cuvântului românesc

14 *Ibidem*, p. 387.

15 *Ibidem*, p. 388.

16 Cf. Theodor Codreanu, *Poetica transparenței*, în vol. *Transmodernismul*, Editura Junimea, Iași, 2005, colecția Ananta. Studii transdisciplinare.

«lume», care vine de la latinescul «lumen». (...) Potrivit credinței noastre, lumea se luminează în relația ei ontologică cu Dumnezeu, care e sensul ei suprem.”¹⁷

Drumul parcurs de literatura lui C.D. Zeletin este de la mitul lui Pygmalion al adolescenței către lumea-lumen a lui Iisus Hristos. Veți găsi, în proza eseistică numeroase mărturii în acest sens. Noroc că arderea manuscriselor n-a fost o *ardere de tot*, scriitorul îndurându-se de păstrarea unor texte, unele întregi, altele prin câteva strofe, versuri, metafore, din cele mai multe reținând doar titlurile și anul creației. S-ar putea ca unii să-l condamne de cruzime, fiindcă și-a aruncat la pubelă „odraslele” evaluate ca fiind „avortoni”. Dar dacă și altele, afară de textele salvate, au fost ființe vii? Dar dacă se dovedește din nou că Petru Creția avea dreptate, judecându-l pe Eminescu și argumentând că autorii nu sunt deloc buni critici și administratori ai propriilor opere?

Dincolo de aceste întrebări, legitime sau nu, C.D. Zeletin, prin *La arderea manuscriselor...*, ne-a dăruit o operă cu totul neobișnuită, de un straniu dramatism, nemaîntâlnită în literatura noastră, cel puțin.

17 Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, București, 1978, pp. 347-348.

A fost o plăcută surpriză aprecierea în termeni superlativi de către domnul Theodor Codreanu a poeziei mele, *Pygmalion*, căreia, ca o premoniție a validității, i-am întins o mână cu o secundă înainte de a o prăbuși în abisul arderii... Redau, așadar, în întregime acest poem scris la 20 de ani...

C. D. ZELETIN

PYGMALION

Monolog

„– Ast’ noapte poposisem pe-abruptul țarm al mării,
Nu știu ce-aveam pe suflet: doream ca să mă scald,
Să prind întregă-n brațe zburdălnicia zării,
Să răcorească apa toracele meu cald?!
Purta cu zarvă marea coroana ei involtă
Învârtejind în larguri ninsori de mărgărint,
Ca să-și arate taina ascunsă în revoltă...
Atunci, îmbietoarea mireasmă de absint
Și sânul spumei albe pierzându-se pe prunduri
Și-n urmă unda lină răzând mărunț, mărunț,
Chemările pădurii venite din străfunduri
Spre-a se-mpleti cu taina imensului cărunț,
Zvâcnirea repetată a apei doritoare
Să spele stânca arsă – aminte mi-au adus
De-o noapte fermecată, de-o noapte-nrobitoare
Și-al cărei vis la nimeni, la nimeni nu l-am spus!

Ah, n-am să spun vreodată, nu uit că-n noaptea-aceea,
În marea istovită văzui pe Galatea!

Azi iarăși bat faleza și-aștept ca niciodată:
Privirile-mi de-argintul talazului le prind
Și-i caut în adâncuri făptura ne-ntrupată,
Iar când zăresc talazuri tresar c-un straniu jind.
Scârbit de fastul lubric domnind în piscineie,
Jurat-am Afroditei nicicând să nu mă-nsor,
Să nu-i invoc nici genul, dar Noaptea Galatee

Mă strigă, mă respiră prin gura florilor!
Mi-s zeei toți prieteni și zeei toți ca unul
Olimpul vor deschide și marmură mi-or da
Și în extaz fierbinte Pygmalion nebunul
Splendoarea nimfei sale în piatră-o va sculpta!
Pe stânca mea adie ferigi exuberante,
Coboară largi ghirlande sălbatici trandafiri,
Din vale îmi trimite un corn chemări vibrante,
Părelnicia mării, la fel, ademeniri.

Tăcută, nu mai bate stăruitoare dalta,
Căci a visat o formă și nu mai vrea o alta.

Talazurile toate s-au mistuit și-n apă
Și-aprinde floarea lunii tremurătorul dar,
Într-un fior de valuri alunecă și scapă,
Se-împrăstie, se-adună și înflorește iar...
Un straniu joc de forme și jocuri efemere,
Ca aurul în tremur de-o clipă să-mi ofere
Pe veci o împietrită icoană de femeie,
Ca să te pot concepe, ascunsă Galatee!
Aleargă-n mine repezi umori învălmășite,
Un gol pe altul-l cere; sunt singur cum n-aș vrea,
Și-mi cântă marea liber din valuri înmulțite
Și spuma șoptește secrete-n mintea mea...
O linie când moare aprinde pe cealaltă...
Ah, nestatornicie, ce ai ascuns în miez?

Unde-i ciocanul, unde-i stăruitoarea daltă?
Nu vii, o, nereidă! Atunci visez, visez...
Dar unde-s bieții oare ce socotesc, nebuni,
Că-n ziua de-astăzi zeii n-ar săvârși minuni?

*

– Strângeți-vă, prieteni și sculptori și fecioare,
Viclene curtezane cu flaute de-argint!
Dănțuitorii cupei să vină la serbare,
Iar Mnaîs – cea mai albă copilă din Corint –
Colimasonului o treaptă sau două doar să-i suie
Ca să-i desprind zaimful închis în patru bumbi...
– Priviți cu toți, prieteni, cum recea statuie
Imploră doar un suflet sub sâni de piatră scumpi!
Zeița Afrodita mi-a liniștit frământul:
Va fi dar Galateea femeie, cum am vrut?
Mă simt ca o cenușă ce stă s-o fure vântul;
Mai greu ca ieri mi-e astăzi truditul trup de lut...
Euforia-mi pare sălcie către seară,
Mai albă-i Galateea ca spuma de pe mări...
Petreceți dar, prieteni, căci nopțile de vară
Sunt scurte ca fiorul furatei sărutări!

Vă las aici, prieteni, grădina desfătării,
Mi-e dor măcar de-o oară la țarmu-abrupt al mării!

Tu, mare Afroditi, balanța tinereții
O egalezi cu harul eternei frumuseți
Și simțurile crude de la-începutul vieții
Le înflorești, le aperi, le-aprinzi și ne îmbeți!
Asistă dar, zeiță, la prăbușirea minții
Când pașii care calcă mereu pe jurământ,
M-afundă-n codrul sumbru și-amar al neputinței
Și ard de neputința legată de-un cuvânt!

În mine înflorește dorința ca o faptă;
Bazinele visarea n-o țin căci nu o au –
Uitând cele jurate, privirile-ți îndreaptă
Și-mi înviază-n piatră femeia care-o vreau.
Se va-îmbina visarea cu dalta și cu chipu-i,
Balanța egalată va străluci din nou,
Când ca pe Galateea cerca-voi s-o închipui
În piatră, lângă codri și-al mării larg ecou!

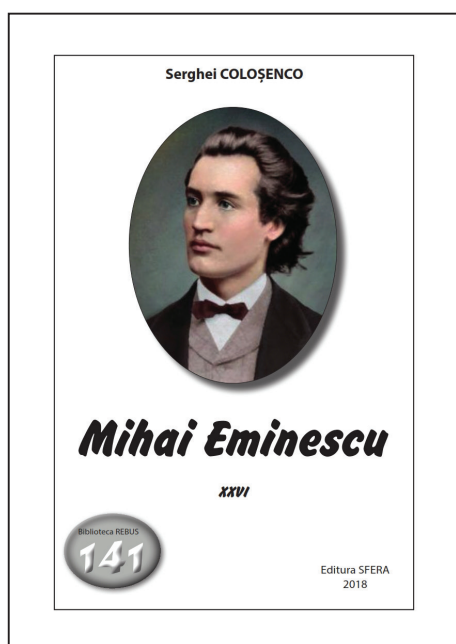
Ce viu îți arde astrul! M-aprind și pier sub văzu-i;
Zeiță, și-nspre viață ajută-mă să năzui...”

Răspunsul zeiței

„– Eu, Afroditi, pentru cei ce-și împart trăirea
Cu visele de aur și-s triști când le ajung,
Când galbenă în suflet le intră vestejirea
Și nebunîi străine în suflet îi împung,
Mă prosternez iubindu-i și le așez cunună
De flori îmbujorate de-olimpice văpăi;
Pygmalion, avut-am ochi treji când în furtună
Străfulgerau în piatră, cu geniu, ochii tăi.
Athena îți adoră statuia ta perfectă
Și noaptea lasă rouă de aur peste ea.
Doar Polyphem ciclopul cu ura lui abjectă
Mânie neagră-o viață în piept îți va păstra...
Statuiei i-am dat viață! Acuma lasă marea,
Coboară în grădină: ești răsplătit de zei,
Căci gura Galateei așteaptă sărutarea
Și sâni un torace scaldat de marea ei!”

1955, București.

SEMNAL

Plachetă apărută la 15 iunie 2018 și
volumul dedicat Poetului Nepereche.

DANIELA TAMAȘ

CRÂMPEIE DE VIAȚĂ. VASILE ȚUGULEA

(18 martie 1926, Deleni, Vaslui – 7 iulie 2017, Bârlad)

Cu 10 ani în urmă, domnul profesor Vasile Țugulea îmi accorda un interviu pentru revista *Meridian matematic vasluian*.

Astăzi, la un an de la trecerea sa la cele veșnice, voi selecta fragmente din respectivul interviu, crâmpeie din viața unui om reper al școlii bârlădene, matematician de talie, având și largi deschideri spre umanioare: pasionat de istorie și de literatură, meloman avizat, prezență marcantă în viața cetății.

Mi-am oprit, neîntâmplător, selecția la momentul stabilirii Profesorului la Bârlad, schimbare de parcurs decisivă, care a făcut din copilul născut în Delenii Vasluiului, un bârlădean cu nume și renume durabil înscrise în memoria afectivă a foștilor elevi, colegi, părinți de elevi, a tuturor celor care l-au cunoscut.

Amintiri din școala primară, absolvită în 1936.

Eram în școala primară, am fost la urât împreună cu alți băieți de Crăciun și am venit seara acasă cu bănușii câștigați.

Aș fi vrut ca tata să mi-i schimbe cu un ban de valoare mai mare, de 5 lei, era pe atunci o monedă aurie cu chipul regelui pe care toți copii ne-o doream. Tata a condiționat însă primirea monedei de cunoașterea tablei înmulțirii, pe care nu o stăpâneam destul de bine, până a doua zi dimineață când mi-am câpătat moneda pe merit.

Ce cuprindea matematica din școala primară?

Corpuri geometrice și formule. Îmi amintesc că la examenul de admitere la liceu, am avut o problemă cu un con. În clasa a IV-a, învățatoarea ne-a prezentat numărul π , construcția empirică, cu sfoara și diametrul. În schimb nu am făcut metoda figurativă – motiv pentru care la liceu în primul trimestru am avut probleme cu această metodă. În prima vacanță, am apelat la cumnatul meu care era învățător, tatăl academicianului Viorel Barbu, pentru remedierea problemei.

Amintiri din anii de liceu, la „Mihail Kogălniceanu“ din Vaslui.

În vremea aceea, de la școala primară se trecea direct la liceu care avea 8 ani și era împărțit în cursul inferior și cursul superior, fiecare de câte 4 ani, iar cursul inferior se finaliza cu un examen de capacitate. Ecuțiile și algebra în general se studiau abia în anul IV de liceu, până atunci se studia doar aritmetica. Geometria plană a început în anul II de liceu, se făcea până

la capitolul asemănarea. Profesor de matematică era domnul Romașcu, un basarabean care vorbea cu accent rusesc, foarte bun la geometrie. Din păcate nu ne-am înțeles prea bine, poate pentru că stăteam în ultima bancă într-o clasă cu 52 de elevi și nu puteam fi atent. Prima notă din liceu a fost 1 la geometrie, profesorul mi-a spus: „Îți pun un arac!"; nu am rămas corigent, dar am suferit toată viața de geometrie plană!

Din clasa a III-a până în clasa a VII-a, am făcut cu profesorul Emanuel Gaiu și totul a fost altfel, totul a fost bine. În clasa a III-a la aritmetică se făceau elemente de matematică financiară. În clasa a IV-a se făcea algebră și geometrie în spațiu.

Am înțeles teorema celor trei perpendiculare abia după cutremurul din 1940, când pentru corpul vechi al liceului s-au pus proptele la pereți. La examenul de capacitate am avut o problemă care se rezolva cu ajutorul ecuațiilor, am fost singurul care am rezolvat-o și am ieșit primul la examenul de capacitate.

Țin minte că în vacanța de vară după clasa a II-a, în casa părintească de la Deleni eram preocupat de construcția centrului unui cerc folosind doar compasul. În 1943 am găsit, la recomandarea profesorului Gaiu, un curs de geometrie în limba franceză semnat de Frații Iezuiți, editat în 1894 la editura Göbl, pe care l-am studiat ani de-a rândul. Nu mai știu când și cum am învățat limba franceză, dar știu că o vorbeam fluent.

Amintiri din cursul superior al liceului.

Din cei 52 de elevi din clasă în cursul inferior, în cursul superior am rămas doar 33 și am terminat liceul 24 de elevi. Îmi amintesc că era o concurență teribilă în clasă între mine și un coleg din Negrești, Victor Novitki care avea o minte extraordinară pentru geometrie.

În clasa a V-a se relua studiul geometriei plane, iar în clasa a VI-a, studiul geometriei în spațiu. În clasa a VII-a se studiau analiza, calculul diferențial și algebra. Matricile și determinanții nu erau introduse dar se studiau ecuațiile de tot felul.

Cred că am prins drag de analiză datorită profesorului meu, Emanuel Gaiu, un nume celebru la vremea aceea, cu inițiative deosebite, a fost redactor al revistei „Matematica Bârlădeană”, revistă de prestigiu care a apărut în perioada 1922–1927 la Liceul Codreanu. Mi-l amintesc pe domnul Garabedeau, profesorul de biologie, un om frumos, cu o dicție deosebită, cu mare capacitate de sistematizare, care a murit în luptele de la Tiraspol și Odesa. În anul VIII am făcut matematica cu profesorul

Gheorghe Popa, care studiasse la rândul lui matematica cu Alexandru Myller. Cu domnul Popa am fost ulterior și coleg de catedră în perioada 1949–1952 la Vaslui și ne întâlneam mereu în rezolvarea problemelor. Am mai avut colegi celebri: dl. Cataramă la română, pomenit de Călinescu în Istoria literaturii române, și dl. Boț la istorie, coleg de școală militară cu dl. Ion Rațiu.

La bacalaureat am ieșit al cincilea, pentru că nu am putut să iau 10 la matematică, deoarece a trebuit să fac și lucrarea unui coleg care a ajuns profesor universitar de biologie.

Amintiri din armată.

Am făcut armata la cerere, pentru că era problema dosarelor, trebuia să fiu atent să nu fiu arestat. Am făcut armata la transmisiuni, am străbătut țara în lung și în lat, am cunoscut oameni cu povești de viață uimitoare, dar cel mai bun prieten mi-a fost cartea de geometrie a Fraților Lezuiți, în format de buzunar.

Amintiri din facultate.

Am făcut facultatea la Universitatea din București. În anul I eram înscriși 180 de studenți, frecvența nu era obligatorie, am terminat 22.

În anul I de facultate am avut curs de geometrie analitică cu Gheorghe Vrânceanu, un extrem de interesant curs de algebră liniară cu Octav Onicescu, iar cursul de analiză matematică cu Miron Nicolescu, era cel mai audiat curs, amfiteatrul Spiru Haret era plin și la etaj.

În anul II am avut cursurile de geometrie analitică proiectivă în spațiu și de geometrie diferențială cu Vrânceanu, am studiat funcții de variabilă reală cu Miron Nicolescu și de variabilă complexă cu Simion Stoilow, de fizică cu Atanasiu, de astronomie cu Gheorghe Demetrescu, de mecanică cu Victor Vâlcovici și de ecuații diferențiale cu Nicolae Teodorescu.

În anul III am continuat mecanica cu Vâlcovici și astronomia cu Demetrescu, funcții cu variabilă complexă cu Alexandru Ghica, curs facultativ de logică matematică cu Grigore Moisil, imediat după ce Moisil a revenit în țară, după ce a fost ambasador în Turcia, teoria lui Galois cu Dan Barbilian, un curs nou; uneori Barbilian spunea: ștergeți și uitați tot de aici până aici, eram doar 20 de studenți la acest curs, dar mi-a plăcut, am luat 10.

În anul IV, după reforma învățământului din 1948, s-au introdus limba rusă și materialismul dialectic, istoria matematicii și fizicii.

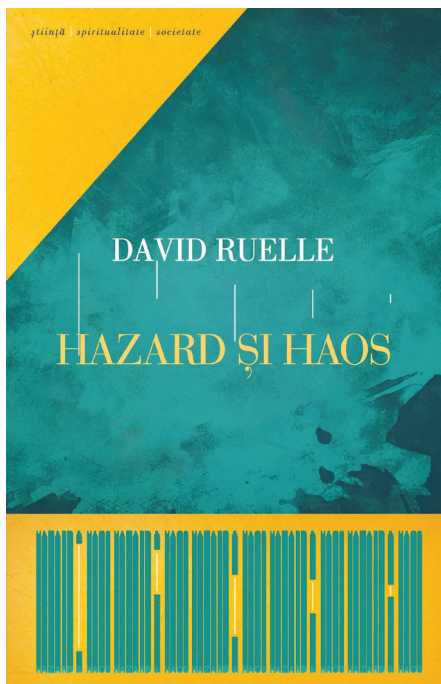
Am absolvit în 1949, dar atunci s-a desființat examenul de absolvire și peste doi ani s-a introdus examenul de stat. Era greu să supraviețuiești la propriu : pentru a face rost de cartelă de masă am făcut de toate: am cântat în cor, am reprezentat facultatea la concursuri de cros. Profesorul Vrânceanu a vrut să rămân asistent la nou înființata Facultate de petrol și gaze. L-am rugat să îmi permită să mă duc înapoi la Vaslui să mă întrezesc, m-a lăsat, dar nici nu m-am întremat și nici postul nu a mai fost disponibil peste un an.

Am predat trei ani la Liceul Kogălniceanu din Vaslui și după trei ani m-am dus să dau examenul de stat, care era din toată materia. Președinte de comisie Grigore Moisil, coordonator de lucrare Gheorghe Vrânceanu, tema „Congruențe liniare în spațiul Riemann”.

Amintiri din Iași.

Din 1954 am predat la Școala Normală Vasile Lupu, unde locuiam în infirmeria școlii și mâncam la cantina școlii; era foarte greu. Am solicitat alt post la minister, am primit ca ofertă Editura didactică, unde director era Ivanca Olivotto. Aici am dat examen și o serie de probe și m-am întors la Iași să aștept răspunsul. M-au anunțat că m-au acceptat și mi-au cerut să mă prezint la post.

În iarna aceea cumplită, mi-am dat demisia și am plecat la post, dar din cauza zăpezilor uriașe, trenul s-a oprit în Bârlad. Mi-am amintit de un fost coleg de facultate care locuia în Bârlad, Vasile Dumitrache. El m-a convins să rămân, eu am fost de acord, dar numai până la dezzăpezire... Între timp mi-am cunoscut viitoarea soție și așa am rămas în Bârlad...

Volum tradus de profesor, din limba franceză, apărut în anul 2013 la Editura Curtea Veche.

LUMINIȚA COJOACĂ

Pofta de carne se desface de moarte și priviri

Stă îngerul întors și se uită
Pâinea de pe masă o împarte
În lapte și miere
Laptele pentru oameni
Mierea pentru câinii oamenilor
Setea o adapă cu un izvor
De carne fără apă
Pașii îi întrec peste dorința crudă
Oamenii când se uită
Laptele se desface de spumă
Rând pe rând îi cunună
Aplauzele se împart
Pentru săraci
Bogații au nevoie de forță
Să miște din loc fericirea
Izvoarele nu se dau de pomană
Pofta de carne se desface
De moarte și priviri
Oamenii nu îi închină
În biserică
Rosturile le petrec
Să aibă ce să pună pe masă

Elena POPOIU

PROFESORUL MIHAI LUCA

(19 martie 1936, Avrămești - Puiești, Vaslui - 23 aprilie 2018, Bârlad)

O prezență incontestabilă în viața – de-acum înainte, în istoria – învățământului și a scrisului bârlădean; a școlii, întâi de toate, pentru că Mihai Luca *a fost* – ce ușor se insinuează trecutul, chiar și gramatical! – profesor de limba și literatura română, autor de cărți, publicist, iubitor, cunoscător și avizat prețuitor de carte.

Îl vedeam mereu – iar atunci când nu-l vedeam, ni-l închipuiam – în compania cărții: chiar pe stradă, în drum spre bibliotecă sau editură, avea mereu asupra sa, ca un semn distinctiv, o servietă plină de cărți, reviste ori manuscrise. Nu e exagerat să spunem că a adunat, vreme de o viață de om, pagini, documente care să alcătuiască ori să întregască o istorie literară a Bârladului. Preocupat, apăsător chiar de grija ca valorile trecutului să nu fie neglijate și să nu se piardă în uitare, cu gândul la „Oamenii care ne lipsesc”, s-a dedicat, alături de dr. C. Teodorescu, străngerii mărturiilor despre o seamă de personalități ale urbei (două volume, 2008, 2009).

Bibliofil și cercetător al bibliotecii, a omagiat Casa Națională Stroe S. Belloescu la centenar (2006). I-a elogiât pe oamenii bibliotecii: „Eugenia Moldoveanu: un om, o instituție”, 1998; „Poeti bibliotecari la Casa Națională Stroe Belloescu”, 2006.

A „povestit” frumos și documentat despre școlile Bârladului: „Școala Manolache Costache Epureanu. Încercare de schiță monografică”, 1997; „Liceul nr. 3 Bârlad. File de monografie” (în colaborare), 2010.

Având privilegiul de a cunoaște „pe viu”, de-a lungul anilor, mari scriitori, le-a reunit în volume dedicațiile-autograf. Așa s-a născut volumul apărut în 2016: „Fascinația și mirajul autografului. Cu interferențe autobiografice”.

Exprimându-și părerea de rău pentru plecarea dintre noi a profesorului Mihai Luca, o pierdere pentru Academia Bârlădeană și pentru noi toți, domnul C. D. Zeletin își amintește de aplecarea, firească, a profesorului bârlădean asupra lui Eminescu: a cercetat cum se reflectă Eminescu în scrisul tutovean, în cele două volume ale cărții „Eminescu. Studii și cercetări critice ale scriitorilor bârlădeni”, 2005. „Îl citeam cu interes, declară domnul C. D. Zeletin, discutând până la amănunt cu autorul pe marginea celor citite; un autor foarte receptiv la orice părere și, mai ales, o minte, o fire deschisă spre intelectualitate”.

Profesorul Mihai Luca: o prezență. Când se ridică să ia cuvântul, te așteptai – și așteptarea se împlinea – să ascuți opinii, informații interesante, care ocoleau banalul, potențate fiind și de timbrul grav, baritonal al vorbitorului.

Ne va urmări imaginea profesorului Mihai Luca așa cum apărea în viața culturală a Bârladului, la sesiuni de comunicări, simpozioane, în sala de teatru sau de concert, la

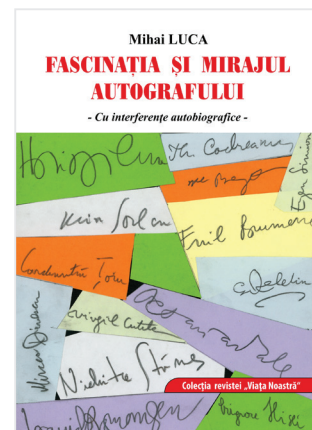
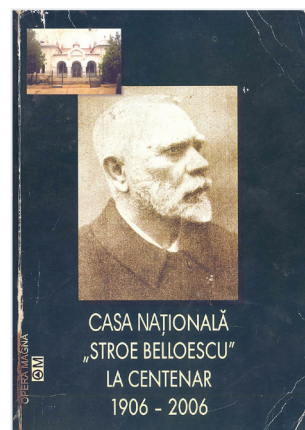
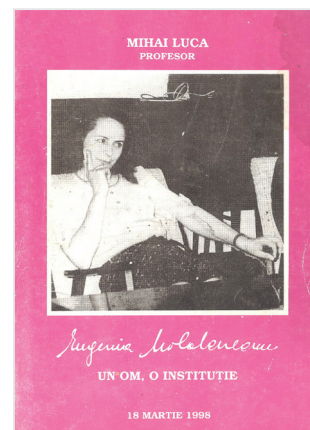
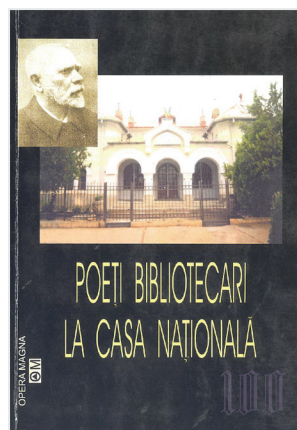

reuniunile Academiei Bârlădene. Îi vom păstra în auz cuvântul mereu sobru, avizat și doct. Pentru numărul recent apărut al revistei noastre, profesorul ne-a propus prezentarea unui manual de limba română, apărut în urmă cu 100 de ani. Elogiindu-i entuziast pe autori, „două dintre cele mai valoroase nume ale Academiei Române din secolul trecut, Mihail Dragomirescu și Gheorghe Adamescu, își exprima speranța că, descoperind acest „magistral manual”, Ministerul de resort, specialiștii de la catedră să-și fixeze, printre primele obiective, editarea de manuale în măsură să scoată învățământul actual din starea fluctuantă și lipsită de viziune în care se află.

Profesorul Mihai Luca a plecat fulgerător... Era, ca totdeauna, în plin șantier de lucru. Sperăm să apară cartea la care lucra, programată pentru luna mai. Se va numi: „Prestigioși cărturari

ardeleni în istoria culturală a Bârladului”.

Între timp/în timp, opera profesorului – scrisă și nescrisă – îi va croi drum, alături de atâtea „venerabile umbre ale Bârladului”, în viitoare pagini dedicate „Oamenilor care ne lipsesc”...

SIMION BOGDĂNESCU

SUPREMA PERSONIFICARE

Întotdeauna când citesc versuri ale poeteselor românce, gândul mi se abate fie la Veronica Micle (care a adorat geniul!), fie la Magda Isanos (care a adorat „bărbatul“ – „Lasă-mă să-l robesc/ Visului meu pământesc“). Așa și cu volumul denumit „Fantasmele Versului Rău“ (titlu shakespearian, metaforă personificantă, cu aluzii și la semantica magică a eresurilor autohtone), semnat de poeta vasluiană Daniela Oatu, apărut la Editura Timpul din Iași în anul 2017. Dumneaei pare a fi, deocamdată, de partea veroniană.

La prima vedere, avem de a face cu o *poezie despre poezie* sau *poemie despre poeme*, o evidentă căutare într-o aventură estetică, de bună calitate, un fel de lecție despre zbor, cu ușoare filiații stănesciene. Dar dincolo de acestea, ne covârșește spiritul și imaginația un animism liric, susținut de o supremă personificare. Versul cel Rău și fantasmele sale personificate personifică, la rândul lor, întregul teritoriu al imaginarului liric oatian: *poemul pleacă în larg, penița sărută, muza dormea, mă ceartă cocorii, mă ceartă marea, liniștea trage semnalul de alarmă, ursitoarea trage la sorți ș.a.m.d.*, încît orice poem din această carte este ca o ființă ce poartă în ea un suflet, o *anima* și un *animus*: „Dumnezeu e pe-aproape/ne spală de umbre/ prin ferestre deschise/pe frunte/pe pleoape// cu sufletu-n iarbă/ de dor necosit/culegem ciorchine/de rugăciune/pînă la stele crește liniștea/vestind toaca în noi/pînă la stele/sembună Versul cel Rău/se face cruce...” („Pînă la stele...“).

De la poetul francez Charles Baudelaire (Florile Răului=Versul cel Rău) care descoperea estetica urîtului, dar fără ironia acestuia, de la bun început poeta Daniela Oatu, romantică prin ipostazele sensibilității, trăind cu îndoiala unui posibil succes și cu posibilitatea unui regretabil eșec, ține să-l atenționeze și să-l înduplece pe *Hypocrite lecteur – mon semblable, mon frère*, căruia i se adresează afectiv precum cronicarul Miron Costin în „Predoslovie“ la „De neamul moldovenilor...“: „Mai pleacă un poem în larg/ Fără să-l fi probat.../Cititorule, bine-ai venit printre rînduri – cine știe/cînd săruta-va penița/altă coală nurlie.“ („Poem neprobat“).

Însoțită de „umbra domestică a Versului Rău“ ca printr-un labirint semantic și vizionar în toată cartea, autoarea își structurează inteligent intențiile poetice, fulgurațiile imaginare, dovedindu-și, indubitabil, capacitatea senzitivă a percepțiilor lirice funcționale în lirica românească feminină, de la Veronica Micle și Magda Isanos, la Ana Blandiana și Gabriela Melinescu: „Te grăbeai. M-ai uitat într-un bob de cuvînt.../Tu – un zeu oarecare...M-ai uitat pe pămînt...//Cresc pe-ascuns...Fiindcă Luna îmi tot dă tîrcoale/Îți las umbra și plec...cu mii de ani mai în vale...“ („M-ai uitat“).

Semantic, Versul Rău și fantasmele lui se organizează uneori în definiții lirice ușor de înțeles, alteori se camuflează în sugestii difuze, dar toate acestea rămîn în perimetrul enigmatic al Poeziei, al luptei neconținute de a o aproxima în esența ei inefabilă. Poate fi inspirația provocată pentru a scoate din trîndăveală și somn eterna Muză, poate fi străjer al inexprimabilului („care, de regulă, nu mușcă/nici măcar din curcubeu...“), poate fi impenetrabilul ermetic („șterge ochelarii veacului căprui/cînd șchioapătă lumina

peste înțelesul lui.“). Se poate identifica vizibil cu vîrsta copilăriei sau ne întinde curse intenționat în viață, are inconsistența volatilă a utopiilor („i-am spus Versului Rău într-o zi/mai bine plantez/șingrijesc utopii...“); ne ordonează spațiul și timpul sacru din ființa noastră, e, așadar, o *hierofanie* nu lejer detectabilă („Sub aripa de heruvim a Versului Rău/Toate mănăstirile se roagă pentru noi în tăcere...“).

Obsedant, poeta Daniela Oatu ne atenționează prin interjecția verbală („Păzea!“), ca și cum ar vrea să ne ferească de efectele negative ale acestui vers malefic, dar el, de fapt și de drept, se transformă mereu în ceva benefic, într-un fel de *totem*, un fel de apărător strămoș al ființei poetice: „cît te-a înălțat, cît te-a durut/că Versul cel Rău te-a făcut/încolăcit stă la masă/-nu fi în transă-/e un fel de șarpe de casă...“ („Eliberare“).

Curios este și faptul că, așa Rău cum i se pare autoarei, Versul acesta luptă pentru a o salva din fața morții și a uitării, ca și cum un voievod (să zicem, Mihnea Vodă cel Rău) se metamorfozează în Alexandru cel Bun. În această accepțiune, unul dintre cele mai valoroase poeme ale cărții mi se încredințează că este „Pasărea morții“, pe care-l dau integral, fiindcă altfel îi știrbesc din farmec și originalitate, din fior și potențare a misterului: „Sîngerînd destul din castel de hîrtie/ A plecat Versul cel Rău în pustie//Cu privirea descultă a tot pîndit cu nesaț/Pîn-a prins pasărea morții în laț//Între cer și pămînt cu-aripi istovite, murdare/S-a zbătut săptămîni și-a cerut îndurare//Să probeze un zbor spre alt cuib din alt timp/Aducîndu-i în cioc veșnicie în schimb//S-a-nvoit Versul cel Rău și s-a-ntors din pustie/Numai pasărea morții a uitat să mai vie...“

În cîteva locuri, poeta recurge la un joc subtil de fetiță alintată (care spune, totuși, lucruri grave), probează niște cochetării lirice (care o prind, îi stau bine). Asemenea „alinturi“ sau „alintări“ vin de la Veronica Micle la Magda Isanos și Ana Blandiana (cea care ieșea dezorientată, cu picioarele goale-n pantofi și ne întreba: Știți cumva în ce an sîntem?!). Și Daniela Oatu își consideră muza inspiratoare cu mîna largă, pentru că o salvează prin Versul de aur: „cînd stai/claxonează Versul cel Rău la intrarea în rai“

De multe ori autoarea depășește simplul „accident“ biografic (altfel spus, eul empiric) și se înscrie în semne și în semnificații general umane, determinîndu-ne să vibrăm în fața unei voci lirice autentice. Trăirile sînt ale copilăriei pierdute, ale adolescenței părăsite, ale pătrunderii aproape pe neobservate într-o derutantă maturitate. Dacă primele generează nostalgii uneori camuflate și chiar jocuri de gestică gravă, ultima vîrstă prezentă în existența sa actuală o dispune pînă la urmă în starea de mirare meditativă și de profunzime tulburătoare: „Dar pleci, tinerețe, plîng geamantane / Developînd imagini neclare / La intersecții de ani / Ne-or stăpîni semafoare...“ („Hai, tinerețe!“).

Personificate în suflet universal, „Fantasmele Versului Rău“ respiră un animism liric evident, înviorător, de frăgezime poetică, fiind, cu siguranță, o reușită în așteptarea altei reușite, o izbîndă a singurătății creatoare a poetei Daniela Oatu – suprema personificare a dictaturii fatidice a inspirației poetice.

ELENA POPOIU

O CASĂ DE GÂNDURI, POEZIA...

Ucenicim de ceva vreme în citirea poeziei și prozei lui Simion Bogdănescu, deșteptați din iluzia că de-acum știm ce se află, bine ascuns și bine strunit în adâncul scrisului său. Îl știm deplin stăpân pe „cheile bibliotecii”, „hoinar”, bine înarmat cu „platoșă, cu lance și cu scut”, pe „cerurile” artei poetice de la începuturile ei și de azi, de aici și de pretutindeni. Ne-o dovedește cu fiecare carte.

Așa cum o face în „Valea, Poete!”. Și-a adunat cele 100 de poeme ale noului volum și le-a încredințat, în virtutea unei îndelung exersate complicități confraterne, prietenilor Mariana și Valeriu Stancu, pentru colecția PoeMondia de la CronEdit Iași. Mărturisim că ne-am lăsat atrași, ca și-n alte dăți, în *face-à-face*-ul nostru cu noua carte, de modul în care o citește un poet și prieten al autorului: mult mai mult decât o cronică de întâmpinare, prefața lui Valeriu Stancu este o străbateră atentă și simpatetică a poemelor; aplecată asupra motivelor, temelor, construcției lirice și, mai ales, asupra „stării poetice” numită Simion Bogdănescu. „Valea, Poete!”, poemul eponim, deschide volumul agățându-ne provocator încă din titlu și pregătindu-ne, dacă nu eram deja pregătiți, să (re)găsim, cale de 100 de poeme, o minte și un suflet de poet, cu neliniștile, obsesiile, insondabilul său; o gândire-viziune asupra vieții, asupra condiției creatorului; un limbaj liric, înainte de toate, care prinde, fascinează prin sonorități, prin rafinate lexicale și sintactice.

Poetul își dezvăluie un „eu dezbinat”:

„Fie că sunt zguduit de tine, fie/ că sunt zguduit de fulger sub/ auriferii copaci ai îndoielii,/ fie că mă agăț de gușa prepelițelor în zbor,/ fie că-mi iau rîpa în cap/ și pe șoptite/ lespedeza îmi calcinează memoria,/ eu tot trec destrămat mai departe/ în privire, miopie, surzenie și auz/ între miroși și umed, între sălcii și albeață/ eu strig de nebun dezbinat și proptit/ cu tălpile sub doi arbori auriferi/ și ori te iubesc sau te arunc,/ și sau mă destram ori pun pietre în gușă,/ și fie mă mor ori te-nstrăin/ ajuns lângă apa cea surdă-uitării...” („Eu disjunctiv”, p. 17)

Poetul se știe și se vede „izbit pe cărăruie/ de suferința altora/ de remușcarea proprie,/ de pocăința picherelor,/ de cruzimea de bestie a șacalilor/... Și își spune: „Valea, Poete!/ Pleacă, lasă nirvana/uită nuiaua cea/ magică, pana,/că moarte este puzderie [...]„Ce poteci siderale?!/ Ce poteci te încurcă?!/ Alege-ți una dintre ele/ ce nu se bifurcă/ și urcă-ți crucea din spinare/ și urcă, și urcă... [...]și , gîfîind, urc-o și urcă/Poete, și urcă, și urcă/ pînă răsari în univers/ de puzderie/ de puzderia mamei mamelor/lor și mamelelor lor/ de Căi Lactee[...] În juru-i, află tot ochi orbi, „cruzi și neștiutori/de Valea Plîngerii/... de Valea Sorții/ ce-o plîng morții/... ori „de Valea Mare/ Prenăscătoare/...și „Croncâne-al /mortii erete/ Valea, /Valea? Valea, Poete!” (pp. 15-16).

Citim apoi, cumva detensionați după acest șoc de deschidere, adresarea tandru-familiar-șagalnic-ironică prin care poetul își sfidează „drăguța, scumpa morțișoară”: „Nu am ce-ți face./Asta ești tu, -/ Tu ești mereu în contratimp!...(p. 18) Dar nu suntem lăsați să uităm: „Din moarte nu mai poți să vii/mai înainte de toți vecii”. („Cu cheile bibliotecii”, p. 20)

Pentru că poetul avertizează: „Punctul de unde-am plecat/ și punctul unde-am ajuns/ - leagănul și mormîntul -/acum stau sus/ în cumpănă/ unde toate se uită/și se închid/ca legendara plutire/a norilor albi din aprilie[...]Acum stau sus/ în cumpănă, lângă nori,/ unde toate se pun/în balanță/ și se-nchid într-un seif/departate, de

aur/și plutitor...” („Seif, departe”, p. 21).

Motiv insistent al poemelor volumului, balanța, talerul este și „cumpănă/ necumpănă”: „între cumpănă și gîtul de girafă,/ între dezamăgirea mea și nepăsarea ta,/ între suprema frumusețe și nestăpînită trădare/ două talgere prăbușite pe orizontală” („Cumpănă/ necumpănă”, p. 42)

În definitiv, ce-i este dat Poetului să cîntărească?

„Descoperitorul de ritmuri”, „Învăluitorul de muzică”, „somniabul” ce se întinde „să prindă Luna cu mîna - /o turtă caldă -/ să rupă un dumaticat/și să-l ducă la gură,/să guste din ea,/din Lună,/ și-apoi să rămîna aiurit așa/toată viața”, lui, „descoperitorului de gînduri și „interlocutorului de tăcere” îi este dat ca „ în talgerul creierului/să cîntărească/un pumn de vis/c-un pumn de aur/un pumn de plîns/ c-un pumn de țărîna,/un pumn de vrabie/c-un pumn de inimă,/un pumn de uitare/ c-un pumn de moarte”. („Incertitudine 7”, p. 50).

Menirea asumată, cu amestec de resemnare și mărturisit ori nemărturisit orgoliu, îl conduce și la îndreptățite răbufniri de *Quosque tandem*, ca în „Oratorie de unul singur”: „Pînă când mă vei pune să polemizez/cu mutul satului/și să cred la nesfîrșit/ că toate morțile sînt fericite/și să rostesc vesel/cea mai arsă filipică bogdăneșteană/pe ploaie umbrei mele/ care se va condensa/fără ecou/ cu mine-n sicriu?” (p. 56).

De fapt, ce fac poeții?

Deși ne-o tot spun ei, de cînd există poezia, tot mai avem nevoie de răspunsuri la întrebare/întrebări... Care să ne împiedice să devenim - bine pune degetul pe rană Valeriu Stancu - cititori de... 29 februarie!

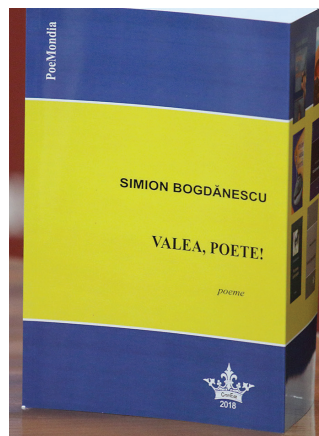
Așadar, ce fac poeții? Iată răspunsurile lui Simion Bogdănescu: „Poeții și melcii/duc în spinare/ o casă de gînduri - ca și cum ar fi a lor/ dar nu se pot despărți/de ea./Pipăie cu antenele/neaflarea, tac/și lasă către ea/o dîră dureroasă/ de care nu suferă/neaflărat cineva,/de care nu prea se sinchisește nimeni,-/ogîdilă neștiutoare/ furnicile/și-o astupă și mai/scorojite frunzele/în uitare...” („Clipă-n loc”, p. 97)

Astfel de mărturisiri-profesie de credință nu lasă loc vreunui comentariu. Am ales-o, credem, pe cea mai plină de-nțelesuri: poeții sunt „cei ce pipăie cu antenele neaflarea!” Stă clipa-n loc la atare frumusețe!

Îl citim pe Simion Bogdănescu, autorul de „păsări de tăcere”! Și ne imaginăm, odată cu el, cum: „Toate poemele (mele)/ vor ieși într-o noapte din cărți/ și vor porni în zburare prin lume...” (p.63).

Și ne dorim ca acea clipă în care „steaua destinului (meu)/se va desprinde /și se va transforma/cît ai clipi/ într-un mut asterisc”, să-ntârzie încă mult! Pînă atunci, să îl tot citim siguri că niciun „dimon bălăior” n-o să ajungă să vă „atîrne un lacăt mut”... (p. 49).

Felicitări și... un latinesc *Vale, Poete!*

Poem probabil

Dacă aș întreba duminică dimineața lumina pe cărare de ce luminează, nu mi-ar răspunde, nici nu m-ar lua în seamă, ar lumina în continuare....

NICU APOSTOL

UN DOCUMENT PREȚIOS

Să felicităm pe Gheorghe Gherghe, Doinița Grigore, Sidonia Elena Diaconu, autorii cărții monografice „Banca, așezările de pe șes”, pentru că, prin strădania lor, dăruiesc astăzi iubitorilor zonei comunei Banca, limitrofă orașului Bârlad, și celor dornici de cunoaștere, acest prețios document. Modesta mea experiență mă face să afirm cu încredere faptul că apariția unei astfel de lucrări, destinată să lumineze parcursul unor comunități de-a lungul existenței lor, va produce în interiorul acestor comunități – i-aș spune – o vibrație, un freamăt al curiozității, al dorinței de a afla despre ce este vorba în paginile aducătoare de noutăți. Săptămâni, poate luni la rând, oamenii își vor spune lucruri, vor povesti, vor comenta. Unii vor aplauda, vor lăuda, vor mărturisi satisfacția cunoașterii, alții, dimpotrivă, vor contesta, vor critica, vor contrazice, fiecare aducând în susținere argumente mai mult sau mai puțin obiective. Distribuția cărții în comunitate va fi, neîndoind, un eveniment cu impact și reverberații nebănuite.

O astfel de șansă, de care a beneficiat și satul meu, Fedești, la un moment dat, o datorăm muncii unor oameni care își dăruiesc timpul, energia și cunoașterea misiunii nobile de „luminare”, de ridicare a cortinei de pe întunericul istoriei acestor sate. Un astfel de Om este profesorul Gheorghe Gherghe, cel care nu doar a predat Istoria Românilor la catedra de istorie a școlii din Banca și a condus această instituție, în vremuri mai grele decât cele de-acum. Gheorghe Gherghe este numele cercetătorului care a bătut la pas dealurile și văile din toată zona aceasta, descoperind el însuși vestigiile ale locuirii din vremuri străvechi, pe care le-a adunat și așezat cu grijă, cu respect, alături de mențiunile și documentele scotocite prin arhive, în pagini precum acestea. Iată-ne, astăzi, în fața încă unui produs al pasiunii acestui căutător și creator de comori, pe care nu le ține pentru el, ci le dăruiește semenilor și locurilor care au avut șansa să îi iasă în cale.

Las în seama celor mai pricepuți decât mine analiza de specialitate a cărții, însă țin să afirm importanța deosebită a publicării acestui studiu monografic, nu numai pentru valoarea lui documentară. Nu putem să nu apreciem semnificația simbolică a proiectului, publicarea cărții dorind să cinstească într-un mod special Centenarul Marii Uniri. Mai mult decât atât, prin demersul autorilor, demn de lauda tuturor, fiecare dintre comunitățile care fac obiectul menționărilor din cuprins își regăsește, își îmbogățește zestrea culturală, documentară, identitatea fiecăreia fiind, neîndoind, mai bine precizată.

Drei profesor Doinița Grigore, coautor, directorul școlii din comuna Banca, felicitări pentru entuziasmul și energia cu care

se implică și susține proiecte culturale și educative, frecvența și amploarea acestora fiind deja de notorietate. Doamnei Sidonia Diaconu, coautor, care la rândul ei a slujit școala comunei Banca, multe, multe felicitări și urări de bine.

Mărturisind încă o dată bucuria lansării de carte, într-un eveniment fără îndoială memorabil prin prezența fraților basarabeni din Manta, închei cu aceste versuri ale subsemnatului:

Tu, Țară, adu-ți fiii înapoi!

*În mici odăi sărăcicioase
Au apărut în lume, rând pe rând,
Moși din strămoși, având la creștet moașe,
Ce le-au urzit drept zestre bunul gând.*

*Bogați n-au fost, nici școli înalte n-au avut,
Dar, judecând al lor destin pe drumul vremii,
Robia, foamea, gerul n-au durut,
Ei nu și-au părăsit coliba și sătenii.*

*Au tras de sapă verile fierbinți,
La snopi și prin păduri sudoarea și-au vărsat
Și nu s-au plâns dacă, spre seară, istoviți,
Intrau acas' săraci. Ei n-au plecat!*

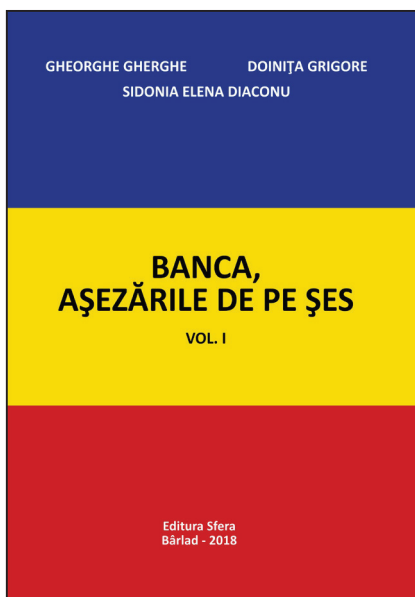
*Nu au visat mașini și nici palate,
Nu și-au dorit nici faimă, nici putere.
De veacuri prin noroaiile din sate
S-au petrecut destine eterne, efemere ...*

*Azi lumea românească are altă-nfățișare
Nici boi la plug n-avem, dar n-avem nici tractoare.
Avem obrazul fin, dar nu știm de sudoare,
Avem haine de firmă, țesute-n întristare...*

*Privesc întrebător pe orișicare:
— Ce-i mai presus de pus pe jalba vieții?
O grea și nescârșită căutare
Ori tihna și-mpăcarea zilelor și nopții?*

*Cei mari și tari să știe toate astea,
Că satul românesc s-a-mpuținat!
Există comandanți, dar unde este oastea?
De toate astea, cine-i vinovat?*

*Tu, Țară, adu-ți fiii înapoi,
Chemarea-ți sfântă în eter aruncă!
Arată-ne cum carul cu doi boi,
Mânat de vremuri, e-aproape să ne-ajungă!*

GHEORGHE POSTELNICU

MONUMENTUL UNUI EROU AL ZILELOR NOASTRE

Am citit lucrarea autobiografică a matematicianului Octavian Gh. Dumitriu („Destinul unui învingător”, Editura PIM, Iași, 2012) cu atlasul geografic alături, pentru a identifica localități moldovenești, precum Vultureni, Deleni, Văleni, Glăvănești, Grivița, Buciumeni, Tăvădărești, Pogonești, Bulboaca, Coroiști și multe altele. Orfan de mamă de la 3 ani și de tată de la 16, tânărul Octavian a avut de înfruntat singurătatea și sărăcia. Sunt evocați, mai întâi, anii grei de școală, anii unei adolescențe pline de lipsuri materiale, dar, spre deosebire de alte jurnale, aici predomină amintirile frumoase. Credea, cu toată tăria, că bunii săi părinți îl vegheau din lumea lor cu blândețe și înțelepciune. După terminarea liceului, întrerupt doi ani din cauza bolii, a intrat în învățământ ca suplinitor, în satul Valea Rea, din nordul județului Vaslui. Viața la țară i-a inspirat „gânduri și sentimente morale înalte” care au stat la baza formării sale ca profesor.

Capitolele de stare civilă alternează, în această remarcabilă cronică de familie, cu evocarea emoționantă a bradului din grădină și a plopilor de la poartă, a stupinei, a preotului-martir Ioan Iftimie, a apicultorilor care i-au fost dascăli. Autorul consideră o datorie de onoare să amintească pe propriii săi mentori, de la școala primară până la facultate. Pe bună dreptate, discursul este eroic, protagonistul principal socotind că misiunea sa terestră primită de la Marele Creator a fost îndeplinită cu prisosință. Rar mi-a fost dat să întâlnesc în paginile unei cărți atâta optimism, atâta dragoste și lumină, atâta recunoștință față de lucrurile mărunte care constituie, pentru fiecare din noi, bucuriile vieții! Prozatorul Vicențiu Donose (1942-2001), fostul coleg de bancă din clasa a XI-a, s-a bucurat de hotărârea lui Octavian de a scrie romanul vieții, avertizându-l, totuși, că e o acțiune pe care nici el nu s-a încumetat să o execute, preferând ficțiunea, liberă și fără constrângeri. Cel care semnează aceste sincere aprecieri a trecut printr-o experiență asemănătoare, când a primit un geamantan cu caiete studențești (20!) care constituiau jurnalul unui necunoscut cu o pregătire școlară sumară, trebuind, la rugămintea familiei, să realizeze, din cele peste 2000 de pagini, romanul vieții acestuia, ca un semn al trecerii sale prin lume. După o muncă istovitoare de șapte luni a rezultat romanul „Speranța”, lansat la târgul de carte Gaudeamus, din septembrie 2015.

Pasiunile profesorului Dumitriu sunt firești: matematica, rebusul, apicultura, pomicultura, caprele, arta fotografică (ilustrată la sfârșitul volumului, cu 74 de fotografii proprii). Neobișnuită este incandescența lor. Fără să întrecă măsura, își motivează unele înclinații și deprinderi cu aforisme având ca autori oameni de seamă: Pitagora, Horațiu, Vergiliu, Einstein, Paulo Coelho, Coșbuc, Nansen, dar construiește și singur teoreme morale al căror adevăr este inatacabil: „Cu albinele, ca și cu copiii, trebuie să fii bun, blând și înțelegător”, „Să mergi în stupină cu gânduri bune ca să fii primit pașnic”. A fost atras

de viața albinelor nu numai datorită tactului său pedagogic, ci și instinctului geometric al acestor insecte, matematicieni și constructori impecabili. Suflet deschis și altruist, Octavian Gh. Dumitriu transmite cititorilor secretele și binefacerile produselor apicole, ca și numeroase sfaturi, rețete, propuneri, recunoscător propriei zodii pentru trăsăturile pe care le-a

revărsat asupra persoanei sale: „generos, energic, fierbinte, dominant și autoritar”. E lăudabil că unele obiceiuri, taxate de psihologie ca deformații profesionale, cum ar fi sfătoșenia, rigoarea, disciplina, nu scad temperatura paginilor, ci, folosite cu măsură, se dovedesc un aliat ascultător al povestitorului.

Interpretând enigmatic numele unor localități vasluiene care i-au marcat destinul (Vultureni, Deleni și Văleni), inițialele acestora ar însemna *Voință, Dragoste, Virtute*, însușiri care se degajă fericit din paginile însemnărilor. Colega Eugenia Chirilă îl caracterizează astfel: „o persoană ageră la minte, dar firavă și gingașă la trup datorită unei maladii congenitale (hemofilie severă, n.n.), însă cu o inimă mare, atât de mare încât cuprinde cu dărnicie necazurile și bucuriile tuturor”, fiind și „singurul hemofilic din țară, purtător de stimulator cardiac”. Din păcate, Octavian Dumitriu este un caz medical special, „tratată cu mare atenție de profesioniști în domeniu”. Din recunoștință, menționează numele fiecăruia, însoțindu-i cu urarea creștinească „Dumnezeu să-i binecuvânteze!” Hemofilia, fiind „prietenă” de o viață, îi face un scurt istoric, menționând că era boala familiilor regale, transmisă unor descendenți (de la mamă la fiu) și, mai mult, o urcă la demnitatea de personaj principal al jurnalului, rezervându-i, în exclusivitate, 49 de pagini! În această dispută infernală nu au existat învins și învingător. A stăruit să trăiască alături de ea, ajutat de credință, nădejde, iubire, socotind-o prietenă, conform interpretării termenului grecesc.

După o scurtă experiență de politician local, s-a retras dezamăgit, meditând că pe laturile triumphiului de aur al politicianului de succes scrie: sănătos-bănos-mincinos, attribute care îi lipseau cu desăvârșire dascălului pensionar. Nici acum nu îl părăsește regretul că nu a putut convinge autoritățile locale să asigure un spațiu potrivit pentru un muzeu etnografic sătesc. Meticulos și exact, alcătuiește genealogiile familiei, pe linie paternă și maternă, lăsându-le moștenire urmașilor, astfel că fiecare ramură și rămurică a impunătorilor arbori este identificată și prezentată, ajutat și de o sursă valoroasă, Monografia comunei Deleni, având ca autoare pe profesoara Elena Simionescu. Ca un omagiu adus bunicului, nepoții Irinel, Daniela și George au efectuat scrierea electronică a textului, tehnoredactarea, prelucrarea computerizată și grafica lucrării. La nivelul cel mai înalt!

„Destinul unui învingător” este monumentul pe care profesorul Octavian Gh. Dumitriu îl binemerită în centrul localității vasluiene Văleni.

MAESTRUL GHEORGHE ALUPOAEI, ÎN VIZIUNEA UNUI REBUSIST AUTENTIC

„Oamenii sunt trecători, dar valorile, creațiile lor vor rămâne” (Constantin Noica)

Între pasiunile cele mai frumoase se înscrie, cu siguranță, rebusul – frumos, util, plin de noutate și pentru toate vârstele, un exercițiu excelent pentru gândire, pentru atenție și un mijloc deosebit de plăcut pentru relaxare. Practicându-l, ai întotdeauna ceva de învățat.

Rebusiștii sunt oameni legați între ei prin dragostea pentru preocupările estetice și prin prietenie. Ei știu să îmbine utilul cu frumosul, stimulând inteligența, curiozitatea intelectuală și inventivitatea creatorilor și cititorilor de producții rebusistice. Au capacitatea plăcută de a-i dirija pe cititori spre scufundări adânci în paginile dicționarelor și de a-i îndemna să citească mereu pagini întregi de cultură generală, instruindu-i în același timp să memoreze nume, date, expresii celebre etc.

Decanul rebusiștilor din județul nostru nu este altul decât profesorul de limba și literatura română Serghei Coloșenco. Rebusul te învață să descifrezi tainele ascunse în pătrățelele albe ale grilelor și îți oferă prilejul de a te „juca” logic cu cifrele și literele, cu semnele și figurile. Parcurgând o revistă de rebus cu creionul și radiera în mână, cum afirma Serghei Coloșenco în cartea profesorului Octavian Gh. Dumitriu „Matematică distractivă... și rebus”, vei căpăta, cu siguranță, multe satisfacții dintre acelea pe care ți le oferă o reușită.

De curând, profesorul Serghei Coloșenco a scos de sub tipar un album-plachetă, intitulat simplu „Gheorghe Alupoaei”, dedicat profesorului de arte plastice din Vaslui. Gheorghe Alupoaei, acest Stradivarius al formelor trupului uman (mai cu seamă cel feminin), s-a dovedit a fi, așa cum afirmă criticul de artă Valentin Ciucă, un „profesionist lucid și tenace, prolific și disponibil pentru sculptura de interior; de for public sau ca semn de gloriificare a unor eroi”.

Lucrarea a fost realizată cu distincție profesionalitate și cu evidentă iubire de frumos. Avem de a face cu doi români fericiti: profesorul de limba și literatura română Serghei Coloșenco și sculptorul Gheorghe Alupoaei, primul – rebusist de anvergură, cel de-al doilea – sculptor cu har.

Apariția acestui album-plachetă este firească, oferind iubitorilor de rebus, și nu numai, șansa de a-l descoperi pe maestrul și omul care a realizat, la Edmonton, în Canada, un foarte apreciat monument turnat în bronz, dedicat poetului nostru național, Mihai Eminescu. Profesorul Serghei Coloșenco a reușit să surprindă în cele 24 de pagini multe aspecte privind cariera remarcabilă a creatorului de frumos (sculptură și

grafică) Gheorghe Alupoaei, care este devotat artelor plastice (membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România) și care este bântuit de idei și interogații, de îndoieli, de nemulțumiri, dar și de numeroase și mari satisfacții.

Albumul-plachetă „Gheorghe Alupoaei” a apărut în colecția Biblioteca Rebus, la Editura „Sfera” Bârlad – martie 2018. Prima copertă îl reprezintă pe maestrul Alupoaei aflat la o expoziție personală la Sala „Arta” a Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui.

Apariția albumului a fost posibilă datorită sprijinului acordat de președintele Consiliului Director al Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad, domnul Nicolae Mihai. Albumul cuprinde 12 careuri: „Familia”, „Copiii”, „Nepoții”, „Nepoatele”, „Rubedenii”, „Albumul” (Statuile nu ies la pensie – autori familia Valentina și Valeriu Lupu), „Cărțile” (autor Gheorghe Alupoaei), „Crochiuri”, „Personalități”, „Pătrat”, „Romb” și „Albumul” („Memoria timpului”, autor dr. Laurențiu Chiriac).

Printre acestea, bine plasate și armonizate, se mai găsesc: un cronogram, patru monoverbe, șapte biverbe, un triverb, o carte de vizită, o metagramă, un rebus criptografic, precum și 32 portrete din albumul „Semne grafice de recunoștință” (ale lui Gh. Alupoaei), cinci „coperti de carte” și 27 de poze reprezentând creații sculpturale ale aceluiași Gh. Alupoaei.

Mai apar în lucrare și șase aprecieri privind opera maestrului Gheorghe Alupoaei, aparținând criticilor de artă Valentin Ciucă, Dan Grigorescu și Cristina Angelescu, profesorului universitar doctor Constantin Parfene, profesorului

Dan Ravaru (folclorist, etnograf, publicist) și profesorului Ioan Mancaș (istoric).

Avem în față o lucrare consistentă, scrisă într-o manieră specifică rebusiștilor și care se constituie într-un izvor de cunoaștere a valorii creației sculpturale și grafice a maestrului Gheorghe Alupoaei. Profesorul Serghei Coloșenco a pătruns profund și senin în viața maestrului și a operei sale. Scris cu claritate, farmec și sensibilitate, albumul-plachetă se dovedește a fi un ajutor prețios în educarea și motivarea cititorului în spiritul rebusistic și al cultului pentru valorile perene.

Felicitări, domnule profesor! Multă sănătate și noi succese editoriale!

OAH^C

(Pt. conf. Dumitru APOSTOLACHE)

Teodor OANĂ

LALELE, LALELE...

După ce ascultă la televizor știrile de la ora 8, Milica se retrase în bucătărie să pregătească cina. Se pomeni fredonând:

*Dosare, dosare,
Uitate-n sertare dosare,
E vremea lor,
Scoase de zor
Și vânturate cu spor.*

- Ce cânți tu acolo, Milico? o întrebă Matache din bibliotecă.

- „Lalele, lalele” în varianta DNA.

- Asta-i bună! Dar ce-ți veni?

- Dacă nu te interesează știrile, n-ai de unde să afli. Costinescu e chemat la DNA.

- Pentru ce?

- Știrea se rezumă la atât. Cred că și pe el îl apucă mirarea.

- M-am întâlnit cu el zilele trecute. „Matache, mi-a zis, sunt liber ca pasărea cerului. Așa e când lucrezi la străini. Nu-ți mai caută nimeni nod în papură”. Și-a reamintit ce a pățit în urmă cu zece ani când era directorul Direcției Silvice. L-au învinuit, îți amintești, de abuz în serviciu, numai ca să-l scoată din funcție.

- Și l-au scos.

- Atât au putut. După patru ani de procese l-au lăsat în pace. Dar și-a pierdut slujba și a fost terfelit în fața opiniei publice. Este și acesta un scop urmărit.

- Care ajunge să fie destul de eficient. În municipiul nostru, Costinescu nu e un oarecine și iată că se apropie ziua depunerii candidaturilor pentru alegerile locale. Crezi că lumea nu simte acest lucru?

- Simte, nimic de zis, dar se revoltă de bâlciul de la intrarea în DNA când apare câte un client, pentru că în opinia lor, indiferent cine ești, client te numești. Cine știe cum este instrumentat dosarul? Există atâta neîncredere din cauza practicilor dovedite public.

- Chiar să fie vorba de viitoarele alegeri?

- Nu văd altă interpretare. Costinescu poate fi pe o listă de consilieri municipali sau județeni, dar poate fi și candidat pentru funcția de primar sau de președinte al Consiliului Județean.

- Și dacă nu va fi pe nicio listă?

- E în funcție de rezultatul general al alegerilor. Poate ajunge prefect sau ministru la o remaniere guvernamentală. Vezi, Milico, cine a scos vorba asta cu statul paralel n-a bătut câmpii.

- Ministru nu va ajunge pentru că îi scot dosarul în față. Ai auzit ce a zis dumnealui? „În toate funcțiile să primeze principiul integrității. Ar trebui și Constituția să prevadă acest lucru. E un principiu la care țin foarte mult. Nu au ce căuta penalii în funcții de conducere”.

- E o prostie. Constituția nu se poate opune principiului prezumției de nevinovăție. Dacă hotărârea ajunge definitivă și irevocabilă e altceva. Așa e când te ia gura pe dinainte. Vrei să scapi mai ușor de adversarii politici, sau să-i discreditezi în fața opiniei publice. Se creează un curent artificial preluat și de personalități politice străine, citate copios de unele posturi românești de televiziune. Ce să mai spun de propaganda de pe Facebook. N-ai văzut de ce este în stare? Când e vorba să se prezinte Costinescu la DNA?

- Poimâine.

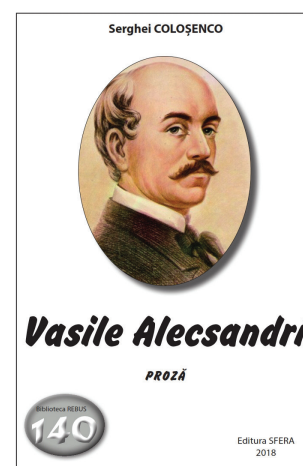
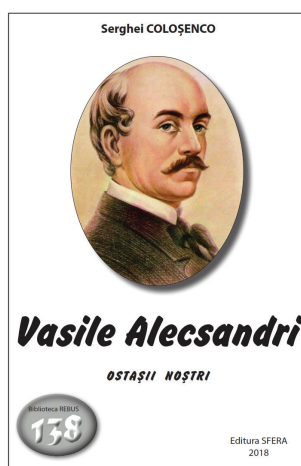
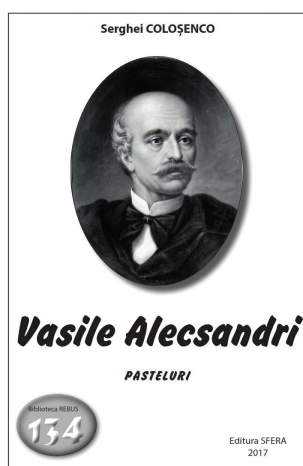
- Să mai așteptăm.

- Ia loc, Matache. Poftă bună.

- Cum ziceai că e cântecul ăla?

Milica râse cu poftă și începu să fredoneze:

*Dosare, dosare,
Uitate-n sertare dosare,
E vremea lor,
Scoase de zor
Și vânturate cu spor...*

S
E
M
N
A
L

Plachete dedicate de Serghei Coloșenco bardului de la Mircești, la 200 de ani de la naștere.

MARIA-VERA WILLINGER

Născută în 1936 la Târgu-Mureș, cu studii la Conservatorul din București (a cântat 8 ani ca violoncelist în orchestra de studio a Radioteleviziunii), Maria-Vera Willinger a emigrat, în 1972, cu întreaga familie în Germania, dar a revenit în țară pentru a face a doua facultate, medicina stomatologică. A practicat medicina în cabinetul său din Berlin, până când a revenit la pasiunea pentru scris. A scris și scrie poezie, eseu, memorialistică, dar se simte întâi de toate poetă. Vorbitoare a mai multor limbi, se simte acasă doar în limba română. „Puteți vorbi și scrie sute de pagini despre *evreul rătăcitor*, prietena mea, Marieta îmi dovedește că el nu există, că este o imagine, un poveste, un mit. Pentru Marieta, acasă este România... „Nevoia ei de identitate a fost rezolvată de ea însăși: limba și literatura română, din care face parte“, citim în „Cronica unei cărți anunțate“ semnată de Mihai Miron, în prefața noului volum al autoarei, „Oboseala Pământului“.

Scriitoarea este cunoscută cititorilor noștri din anul 2012, când Academia Bârlădeană i-a prezentat volumul „Bat clopotele“, apărut în 2010, povestea-cronică a familiei sale de-a lungul a cinci generații, istorie a tărâmurilor românești zbuțumate de două dictaturi devastatoare pentru o mare parte a familiei sale.

Iubește cuvântul!

Fiecare cuvânt rostit sau scris este un dar pe care noi, oamenii, ni l-am făcut nouă înșine. Poți iubi un cuvânt, îl poți cânta ori fredona, îl poți răsfața, ori îngâna. Există cuvinte care, dacă le repeți mereu, același cuvânt unul după altul, în același ritm, în aceeași tonalitate, încă o dată și încă o dată, te pot adormi.

Dar dacă știi însemnătatea cuvântului, îl și conștientizezi în timp ce îl pronunți, el îți va aduce în imaginația minții și în fața ochilor o lume întreagă.

Să presupunem că pronunțăm un cuvânt pe care nu-l cunoaștem, este dintr-o limbă străină. Să luăm de pildă cuvântul german *Haftbefehl* (*hașul* de la urmă nu se pronunță, astfel *e-ul* al doilea se aude mai lung). Când pronunți acest cuvânt cu voce tare, necunoscându-l, sună aproape melodios, cu acel *e* lung de la urmă. Parcă ar spune păr mătășos. Dacă însă știi ce înseamnă, este cu totul altceva. În românește traducerea ar fi: „mandat de arestare“. Ai imediat în fața ochilor bătaia în ușă noaptea, cătușele ș.a.m.d.

Noi oamenii ne-am obișnuit să vorbim – și este bine așa – automat. Nici nu mai gândim mult asupra cuvintelor, le pronunțăm pur și simplu. Vorbirea a devenit un automatism.

Există cuvinte care, folosite în diverse feluri sau ocazii, înseamnă cu totul altceva. Ochiul minții transformă cuvântul rostit în imagini, care pot fi diferite de contextul în care cuvântul respectiv este pronunțat.

Să iau un exemplu: *castane*. Castanele sunt fructe de toamnă, ele sunt de două feluri, digerabile, deci care se pot mânca, și indigerabile. Dacă spui: „castanii sunt în floare“, ai în fața ochilor nu fructul, ci anotimpul primăvara, vezi tineri îndrăgostiți și pomi înfloriți. Sau: „păr castaniu“: te gândești la o tânără cu plete în vânt, soarele

împrumutând părului ei de culoarea castanei, din reflexele lui aurii. Apoi „crema de castane“: pentru mine personal, asta îmi sugerează o masă mare într-o grădină, așternută cu o față de masă albă brodată cu flori, iar pe ea, pahare cu cremă de castane, frișcă și ciocolată. Pace.

În sfârșit, castanele ca proverb: „a scoate castanele din foc“. Ceea ce înseamnă cu totul și cu totul altceva...

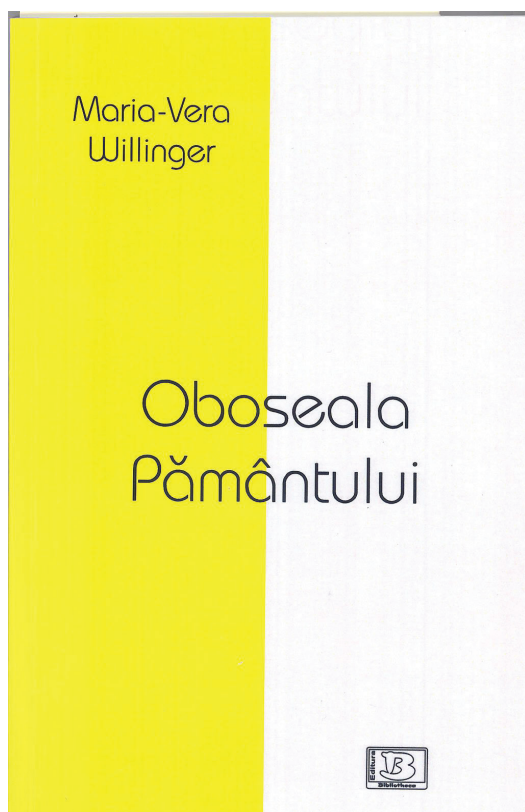
Am să iau cuvântul *teritoriu*. Vine din latină, *terra*, în franceză *terre*, ceea ce înseamnă pământ. În românește, cuvântul *teritoriu* înseamnă ceva mai extins, este un pământ mai întins și delimitat. Dar poate fi folosit cuvântul și în mod literar, precum: „teritoriu sufletesc“.

Cuvintele ne aduc imagini în fața ochilor și mintea devine un computer, (de fapt, cred că e invers), care selectează în viteză imaginea ce se suprapune cuvântului pronunțat.

Trebuie să umblăm cu atenție când folosim cuvinte, căci ele ne pot biciui, ne pot răni, dar ne pot și alina. Dacă am iubi cuvintele, dacă le-am alege mai cu atenție, am fi mai buni și mai prevenitori, mai grijulii. Am răni mai puțin.

Îmi place mult să mă gândesc la cuvântul *apă*. Văd un râu? O mare? Ori apa limpede de fântână. Văd apa pe care o beau, fără de care nu pot trăi. Apa este frumoasă, lină și binecuvântată. Dar ea poate fi și dezlănțuită, periculoasă. Înfricoșătoarea apă care vine și inundă. Într-o singură zi, în câteva ore poate duce cu ea spre mari depărtări agoniseala de o viață a unui om. A sute de mii de oameni. De multe ori, cu oameni cu tot.

Focul: distruge, dar el te și încălzește, el ți-a făcut hrana mai bună. Cuvântul *foc* e un cuvânt extrem de obișnuit astăzi, făcutul focului a devenit simplu în zilele noastre, dar tot focul îți poate arde casa, poate

pârjoli totul în jurul său.

Cutremurul: înghite tot ce ai construit în două-trei vieți trăite de tine și de alții. Numai când auzi cuvântul, vezi dărâmături, oameni morți, praf, moloz. Ți-e frică.

Războiul? Mutilare, distrugere de țări, de oameni, de suflete.

Dar cuvântul mai are și altă semnificație importantă. Cu cât înaintăm în evoluția pentru care ne străduim, cu atât folosim cuvintele mai ușor. Adică nu le mai dăm așa o importanță mare ca pe vremuri. Le folosim automat, nedându-le întotdeauna înțelesul pe care l-au avut în antichitate. Atunci, de mult, cuvintele rostite aveau o mare însemnătate, aveau influență, chiar putere de manipulare asupra oamenilor, asupra mulțimilor. Știința în acea vreme era apanajul unei foarte restrânse elite care studia, experimenta, emitea decizii (cu acele mijloace pe care le aveau la dispoziție în vremea respectivă), iar mulțimea înmărmurită, plină de respect, frică și devoțiune asculta.

Cuvântul poate ucide.

Sunt oameni care cred în puterea cuvântului, sunt și unii care nu cred. Blestemul, de pildă, este un coșmar pentru cel care crede, cu atât mai mult dacă vine din partea unui om cu pondere, a unor oameni cu funcție înaltă sau mai ales care poartă o sutană. Un blestem te poate urmări și chinui o viață întreagă chiar dacă el nu se împlinește niciodată.

Dar cel mai mult au o influență asupra ta, o influență benefică, rugăciunile pe care le rostești sau le auzi, fie din amvon, fie ascultând pe cineva drag rostindu-le. Au mare influență asupra celor care le ascultă, mai ales în biserică.

O puternică amprentă o are rugăciunea colectivă.

După Margaret Paloma, prof. univ. de sociologie din Ohio, S.U.A., rugăciunea este de mai multe feluri: *rugăciunea-ritual* – când se repetă o succesiune de cuvinte cunoscute, cum ar fi Tatăl Nostru, *rugăciunea-conversație* – când îi vorbim Lui Dumnezeu cu ale noastre cuvinte, mulțumindu-I, explicându-I ori cerându-I ceea ce dorim, așteptând, poate, chiar un răspuns de la El, *rugăciunea-meditație* (fără cuvinte) – când ne rugăm puternic nefolosind cuvintele, ci doar gândurile noastre stăruitoare.

Dar mai există încă un fel de rugă.

Rugăciunea cea mai puternică este, poate, *ruga colectivă în tăcere* – când într-un grup mai mare sau mai mic ne unim, ne contopim gândurile, dorințele și ne rugăm. Ruga colectivă a tăcerii are o benefică influență asupra celor care o practică. Se obișnuiește în mănăstirile benedictine și în cele ale capucinilor. Există în Israel o mănăstire, unde un grup de călugări se adună, se țin strâns de mână și se roagă împreună în tăcere sau cu voce tare către Dumnezeu.

Nu avem voie să uităm că unele vorbe obișnuite, o vorbă blândă de pildă poate atât de mult influența starea bună sau rea a cuiva, precum și vorba urâtă, dură, jignitoare, aruncată, scuipată în atmosferă, țipată sau ironică, vorbe pe care din păcate le auzim atât de des. Vai, cât de mult rău pot ele să ne facă.

Și cu toate acestea, sau poate tocmai de aceea, trebuie să iubim cuvintele, căci ele ne ajută să înțelegem lumea și tot ce se întâmplă în ea.

Noi, oamenii, am creat noțiuni care au devenit literă de lege pentru propria noastră viață. Am creat noțiunea de „rai” (paradis), pentru tot ce este mai bun, mai curat, mai frumos. Desigur, odată cu cuvântul rai, am creat și cuvântul „infern”, (iad), pentru tot ce e mai rău, mai urât, mai plin de suferință.

Dar pentru că oamenii s-au iubit mult prea mult pe ei înșiși, au mai creat și noțiunea de „purgatoriu”, din prevedere, pentru eventuala posibilitate de întoarcere, revenire de acolo.

Cuvântul te ajută.

Cuvântul te poate distruge.

El ne aduce speranța.

Ne învață, ne mângâie.

Noi, oamenii, suntem singurele ființe de pe pământ care folosim cuvinte. Noi suntem aceia care le-am creat.

Îmi place uneori să repet atât de des un cuvânt, încât, cu timpul, să își piardă semnificația, iar eu să aud doar melodia silabelor.

Iubesc cuvântul.

Cuvintele și violoncelul

Nu știi dacă voi mai putea scrie

Căci la un moment dat

Obosești să cânti la violoncel

Iar eu scriam precum o coardă

Care cântă în Re minor.

Nu se auzea nimica

Doar de undeva un cânt de cor.

Instrumentul e pus pe scaun

Și vorbele toate în zbor

După ce muzica-ncetase,

Cuvintele s-au auzit sonor

Tot caietul se umpluse

Cu vorbe scrise în Re minor.

Cuvinte dragi

Oh, dragi vorbe pe care le rostesc cu voce tare

Sau în gând, cum sunați voi în a mea minte și ureche,

Oh, cuvinte cu dezinvoltură pronunțate,

Negândind nicio secundă

Că eu chiar le rostesc.

Mă cuibăresc în voi, cuvinte dragi

Și tare bine mi-e în voi.

Sunetul rostirii voastre, pilotă e pentru mine

Ce mă acoperă la greu, la doruri nerostite,

Sau la frig, ori la frica de străini.

De ce n-aș avea și eu dreptul de a mă cuibări în voi?

De ce?

Când eu m-am născut doară în voi,

Cu voi și pentru voi?!

Cuvinte dulci,

Cuvinte calde,

Cuvinte bune, cu-nțeles adânc

Grai ostenit de-atâta vechime,

Ce îți schimbi continuu forma și-nțelesul!

Eu plâng în voi, mă bucur în voi,

Sunt tristă cu voi,

Auzindu-vă mereu ca un ecou al codrilor carpatini

Și al pădurilor de cedri...

VIATA ACADEMIEI

- urmare din pagina 2 -

Sâmbătă, 28 aprilie 2018, ora 10, s-a desfășurat a doua reuniune de primăvară a anului, având în program: expunerea prof. Roxana Galan cu titlul „100 de ani de învățământ românesc. Reforme și reformați”; prezentarea aparițiilor editoriale dedicate de Academia Bârlădeană Marii Uniri de la 1918 și a numărului 1 (70)/ 2018 al revistei noastre. A urmat o dezbatere pe teme avute în atenție: Marea Unire și starea învățământului românesc. Au avut intervenții profesorii: Daniela Jitcă-Horoiiță, director al Colegiului „Gh. Roșca Codreanu”, Gabi Ghidoveanu, Mihaela Tudor, Simion Bogdănescu.

Elena Monu, moderatoarea reuniunii din 28 aprilie.

Vineri, 18 mai 2018, ora 12, la monumentul familiei Manolache Kostaki Epureanu din Cimitirul „Eternitatea”, Școala Gimnazială „Principesa Elena Bibescu” a organizat, ca în fiecare an, pomenirea Patroanei spirituale a școlii. După slujba de pomenire oficiată de preotul Adrian Țapu de la Biserica „Sf. Gheorghe”, le-au vorbit elevilor și profesorilor prezenți prof. Elena Monu și prof. Ionel Dumitrașcu, directorul școlii. **Luni, 21 mai**, Direcțiunea a organizat, în localul propriu, „Ziua școlii”, care a fost fixată, începând din octombrie 2002, de două ori pe an, pe 21 mai și pe 18/19 octombrie, de ziua onomastică, respectiv ziua trecerii la cele veșnice a Principesei.

Sâmbătă, 19 mai 2018, ora 10, în Parcul Teatrului „V.I.Popa”, s-a desfășurat festivitatea inaugurării lucrării realizate de sculptorul bârlădean Dorinel Filiche. Este vorba

19 mai 2018: Elena Monu, Ștefan Gheorghe și Dumitru Boros...

despre bustul ce o reprezintă pe Smaranda Brăescu, prima femeie pilot și parașutist din România. Ideea și finanțarea lucrării omagiale îi aparțin domnului Ștefan Gheorghe, comandor de aviație, conf. univ. dr. inginer, membru al Academiei Bârlădene, fervent susținător al ideii de a păstra și onora memoria personalităților aviației românești. La manifestarea organizată de Consiliul și Primăria Bârlad au participat numeroși reprezentanți ai centrelor aeronautice românești din București, Buzău, Bacău, Brăila, Galați, Iași. În intervenția sa, doamna Elena Monu a evocat prima manifestare bârlădeană dedicată Smarandei Brăescu, organizată de Academia Bârlădeană, Consiliul local și Primăria Bârlad, în ziua de 12 mai 2017. Atunci, după simpozionul desfășurat în Sala de consiliu a Primăriei, a avut loc ceremonia dezvelirii plăcii memoriale amplasate pe fațada fostei Școli secundare Profesionale de Fete „Neculai Roșca Codreanu”, unde „eroina văzduhului” a învățat ca elevă bursieră între anii 1911 – 1916. Elena Monu a ținut să aprecieze și cu acest prilej tenacitatea, perseverența și generozitatea domnului Ștefan Gheorghe, contribuția sa însemnată la readucerea în memoria publică a eroilor aripilor românești.

Duminică, 20 mai 2018, ora 10.30, Academia Bârlădeană a organizat un eveniment devenit tradiție: reuniunea festivă în cadrul „Zilelor culturale ale Bârladului”. Manifestarea a început cu prezentarea mesajului transmis de domnul C.D. Zeletin, președintele de onoare al Societății (pe care îl redăm în continuare). Partea centrală a reuniunii îi este de altfel consacrată prin prezentarea cărții domniei sale, „Domnu-i domn și lerui ler”, apărută, în noiembrie trecut, la Editura Spandugino. A venit la Bârlad, special pentru acest moment, scriitorul Theodor Codreanu, reputat eminescolog, critic și istoric literar, însoțit de scriitoarea Lina Codreanu. Cuvântul domnului Theodor Codreanu a depășit granițele obișnuite ale unei cronici de carte, constituindu-se într-un portret-omagiul celui pe care-l numește „model exemplar de care cultura noastră are atâta nevoie”. Lina și Theodor Codreanu au venit cu noi daruri de carte pentru biblioteca Academiei Bârlădene. Moderatoarea reuniunii, Elena Monu, a semnalat publicului viitoarea apariție editorială dedicată

...la festivitatea dezvelirii bustului dedicat Smarandei Brăescu.

Scriitorul Theodor Codreanu, venit special la reuniunea din 20 mai pentru prezentarea cărții domnului C. D. Zeletin.

de Academia Bârlădeană Centenarului Unirii: Elena Th. Emandi, „Din anii de durere. Pagini trăite“. Momentul final al manifestării a cuprins două donații speciale: Academia Bârlădeană a oferit Colegiului Național „Gh. Roșca Codreanu“, cu acceptul donatorului, un document, mare cât o fereastră, înrămat și protejat sub sticlă, expus, încă din momentul importantei donații de carte și documente făcută Academiei Bârlădene de către domnul C. D. Zeletin, la intrarea în Sala mare a Societății. Datând din 1924, „Chemarea“ a fost inițiată de un grup impresionant de absolvenți ai școlii – pe atunci Liceul de băieți „Gh. Roșca Codreanu –, personalități locale

și naționale, invitați la o reuniune prilejuită de aniversare... Elena Monu a dat citire cuvântului domnului Zeletin, adresat liceului, apoi a înmănat documentul doamnei Daniela Jitcă Horoiță, director al Colegiului. Doamna profesor Gabi Ghidoveanu, căreia i se datorează ideea acestei donații, a citit textul integral al „Chemării“. L-a citit cu emoție, subliniind că „semnatarii *Chemării* sunt nume care impresionează, iar textul e aproape o poezie... Și o lecție: o lecție din vremurile când oamenii erau atenți nu numai la înflorirea lor, ci și la înflorirea școlii lor...” În numele Colegiului, doamna director a rostit un la fel de emoționant cuvânt de mulțumire și a arătat publicului placheta omagială dedicată domnului C. D. Zeletin, având imprimat textul: „Cu respect pentru ceea ce sunteți și cu recunoștință pentru ceea ce ați făcut posibil să ne unească“.

Martți, 29 mai 2018, ora 10, Școala Gimnazială „G. Tutoveanu“ a desfășurat, la Casa Națională „Stroe S. Belloescu“, festivitatea de premiere a câștigătorilor celei de-a X-a ediții a Concursului național de creație literară „G. Tutoveanu“, inițiat la sugestia domnului C. D. Zeletin. Academia Bârlădeană a fost reprezentată de Elena Monu, care a semnat diplomele participanților și a oferit o parte din premii.

Miercuri, 6 iunie, ora 10.30, în cadrul manifestării consacrate Marii Uniri, organizate de Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, Elena Monu a participat la lansarea noului volum al prof. Gheorghe Gherghe, scris în colaborare cu prof. Doinița Grigore, directoarea Școlii din comuna Banca (unul dintre cei 2 sponsori) și cu prof. Sidonia Elena Diaconu: „Banca, așezările de pe șes“, volumul I, Editura Sfera, 2018. Cuvântul reprezentantei Academiei Bârlădene s-a referit cu precădere la autor, profesorul de istorie Gheorghe Gherghe, pasionat cercetător de istorie locală, cu numeroase lucrări publicate în reviste sau în volum.

C.D.ZELETIN

CUVÂNT DE ÎNTÂMPINARE

Cuvine-se ca *Zilele culturale ale Bârladului* să fie văzute și ca zile ale artei scriitorilor bârlădeni, cu alte cuvinte, ai Academiei Bârlădene. Dulce luna mai, luna ei aniversară, e și ziua apogeului înfloririi, floarea rămânând simbolul frumuseții de pe acest pământ răscolit astăzi de tot ce-i urâciune...

Urez, așadar, Academiei noastre succes în lucrarea ei artistică, să nu uite că, de la întemeierea ei de acum peste un secol, a fost socotită o înfrățire a visătorilor, slujitori, prin artă, ai frumuseții, fără de care omul nu poate să trăiască, ori trăiește îngust și fără cer lăuntric.

De asemenea, să își aducă aminte totdeauna, cu pietate și cu dragoste, de ctitorii ei: Alexandru Vlahuță, George Tutoveanu, Tudor Pamfile și părintele Toma Chiricuță!

Sunt cu deosebire bucuros că-n mijlocul d-voastră se află prietenul meu multprețuit, scriitorul Theodor Codreanu, împreună cu doamna sa, scriitoarea Lina Codreanu. Domnul Theodor Codreanu este unul dintre foarte valoroșii eminescologi ai culturii române, și sunt și mai bucuros că Pronia a vrut să ni-l trimită exact în anii noștri, când cultura, neamul și poporul român, dezorbitat și atins de diavolul autofagierii, au nevoie de spirite înalte...

Întreaga grațitudine pentru prezentarea de astăzi a cărții mele, *Domnu-i domn și lerui ler*, scrisă de-mai-mult-decât octogenarul ce sunt.

Doamnei Președinte al Academiei Bârlădene, întrutotul vrednica cercetătoare și profesoară Elena Monu și doamnei profesoare Elena Popoiu, cu care mă întâlnesc în lucrările noastre de francofilie românească și în realizarea revistei noastre, cât și tuturor Elenelor, Constantinelor și Constantinilor de față, întregii noastre Academii, felicitări pentru ziua Sfinților Împărați, întreaga mea afecțiune și dor de revedere! Să nu uităm că cel mai mare artist în muzică pe care l-a dat Bârladul este Principesa Elena Bibescu, născută Kostaki Epureanu!

Și dați o suavă raită la statuia lui Alexandru Vlahuță din Grădina Publică de-alături!

*București, 20 mai 2018.
Prin telefon.*

CASA GRECEANU

Sediul Protopopiatului Bârlad

Clădirea datează din jurul anului 1827.

www.academiabarladeana.ro/ e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.

Anul XXIV, nr. 2(71), iunie 2018, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor-șef), Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop, Elena Popoiu, Eliza Artene, Constantin Romete.

Consultant: C. D. Zeletin.

Responsabili de număr: Elena Popoiu și Serghei Coloșenco.

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

Manuscrisele trimise pe adresa redacției se publică în ordinea necesităților redacționale. Materialele nepublicate nu se restituie.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor.

ISSN: 1584-8361

Număr apărut cu sprijinul

 GENERALI